

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
BREZOVICA NA OBDOBIE 2025 – 2031**

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031
Územné vymedzenie	Prešovský kraj, okres Sabinov, obec Brezovica
Dátum schválenia PHRSR	
Dátum vydania rozhodnutia OÚ ŽP	
Obdobie platnosti	2025 - 2031

ZADÁVATEĽ

Názov: Obec Brezovica, v zastúpení Ing. Jozef Hodoši, starosta
 Sídlo: Brezovica 59, 082 74 Brezovica
 IČO: 00326861
 DIČ: 2020711385
 Web: www.brezovicanadторыsou.sk

SPRACOVATEĽ

STREDOEURÓPSKA AGENTÚRA PRE ROZVOJOVÉ PROJEKTY

HVIEZDNA 16

080 01 PREŠOV

Kontakt: info@phrsr.sk, mobil: 0903 903 099

Spracovateľ touto cestou ďakuje starostovi obce Ing. Jozefovi Hodošimu a Ing. Mgr. Pavlovi Bujňákovi za prínosné podnety v procese prípravy a pripomienkovania predkladaného strednodobého strategického dokumentu Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AS ZK PSK	Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja
BR	biosférická rezervácia
CLLD	Miestny rozvoj vedený komunitou
CR	cestovný ruch, turizmus
CVTI	centrum vedecko-technických informácií SR
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DT	digitálne technológie
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAO	ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EI	environmentálna infraštruktúra
EK	Európska komisia
EO	ekvivalent obyvateľov
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ES	Európske spoločenstvá
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EV	EuroVelo, sieť medzinárodných cyklotrás
EZ	environmentálna záťaž
FM	finančné mechanizmy
FO	fyzická osoba
GNÚSES	Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability
gr.k.	gréckokatolícky
ha	hektár
HDP	hrubý domáci produkt
CHVÚ	chránené vtáčie územie
IROP	Integrovaný regionálny operačný program 2014 - 2020
ICR	infraštruktúra CR
IT	informačné technológie
IÚS	Integrovaná územná stratégia
KO	komunálny odpad
KR	Kooperačná rada
KOCR	Krajská organizácia CR
MAS	Miestna akčná skupina
m.n.m	metrov nad morom
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
MŠ	materská škola
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MWt	megawatt
NATURA	2000 sústava chránených území členských krajín Európskej únie
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKP	národná kultúrna pamiatka
NN	nízke napätie
n.o.	nezisková organizácia
NPR	národná prírodná rezervácia
NRO	najmenej rozvinutý okres

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

NS RV	Národná sieť rozvoja vidieka
o.z.	občianske združenie
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OZE	obnoviteľné zdroje energie
p.b	percentuálny bod
PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
PK	Prešovský kraj
PMO	pamiatkový objekt
p.n.l	pred našim letopočtom
PO	právnická osoba/alt.prioritná os
PRV	Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 - 2020
PUM	Plán udržateľnej mobility
PZI	priame zahraničné investície
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROEP	register obnovennej evidencie pozemkov
RP	Rada partnerstva
RÚSES	Regionálny územný systém ekologickej stability
SI	sociálna infraštruktúra
SHR	samostatne hospodáriaci roľníci
SK	Slovensko
SK NACE	štatistická klasifikácia ekonomických činností
SODB 2021	Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2021
SPR	Strategicko-plánovací región
SŠ	stredná škola
SR	Slovenská republika
STL	strednotlaký plynovod
ŠR	štátny rozpočet
TI	technická infraštruktúra
TKO	tuhý komunálny odpad
TTP	trvalé trávne porasty
UIPŠ	Ústav informácií a prognóz školstva
UoZ	uchádzači o zamestnanie
ÚPN	územný plán
ÚZPF	Ústredný zoznam pamiatkového fondu
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VTL	vysokotlaký plynovod
VÚC	vyšší územný celok
ZŠ s MŠ	Základná škola s materskou školou Brezovica
Z. z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Ďalšie kopírovanie a nakladanie so strategickým dokumentom „PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BREZOVICA NA OBDOBIE 2025 - 2031“ podlieha zákonu 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a v znení neskorších predpisov.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

1	ÚVOD	9
1.1	PHRSR – účel a východiská strategického dokumentu	9
1.2	Nadväznosť PHRSR na programové a strategické dokumenty.....	13
2	ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCI	18
2.1	História obce	18
2.2	Geografická poloha	21
2.3	Prírodné pomery	22
2.4	Krajinná štruktúra.....	29
3	ANALYTICKÁ ČASŤ	31
3.1	Analýza vnútorného prostredia	31
3.1.1	Demografia.....	31
3.1.2	Trh práce a nezamestnanosť	36
3.1.3	Občianska a technická vybavenosť	41
3.1.3.1	Občianska vybavenosť	41
3.1.3.1.1	Vzdelávanie	41
3.1.3.1.2	Šport, športové zariadenia a turistika	41
3.1.3.1.3	Zdravotníctvo	42
3.1.3.1.4	Sociálne služby.....	42
3.1.3.1.5	Cestovný ruch a rekreácia	42
3.1.3.1.6	Kultúra - kultúrne inštitúcie, cirkevné a kultúrne pamiatky, spolky	42
3.1.3.2	Technická infraštruktúra	44
3.1.3.2.1	Cestná sieť a dopravné systémy	44
3.1.3.2.2	Vodné hospodárstvo a kanalizácia	47
3.1.3.2.3	Energetické hospodárstvo	48
3.1.3.2.4	Telekomunikácie, internetové pripojenie a iné bezpečnostné prvky	48
3.1.3.2.5	Odpadové hospodárstvo	48
3.2	Analýza vonkajšieho prostredia	51
3.2.1	Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia, STEEP analýza	51
3.3	Zhodnotenie súčasného stavu územia. SWOT analýza.....	57
3.4	Identifikácia potrieb	60
4	STRATEGICKÁ ČASŤ.....	62
5	PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	63
5.1	Špecifikácia a popis opatrení a projektových zámerov	66

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

5.2	Projektové zámery	73
5.3	Projektové zámery (stav pripravenosti).....	75
5.4	Merateľné ukazovatele	80
6	REALIZAČNÁ ČASŤ	82
6.1	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie procesu	82
6.2	Komunikačná stratégia a koordinácia	82
6.3	Systém monitorovania a hodnotenia	82
6.4	Akčný plán na obdobie 2025 – 2031	84
7	FINANČNÁ ČASŤ	86
7.1	Finančný plán	87
8	ZÁVER	89
9	POUŽITÉ ZDROJE	90
10	PRÍLOHY:	92
10.1	Príloha č.1: Prehľad realizovaných a zrealizovaných PZ.....	92
	Tabuľka 1. Proces tvorby	11
	Tabuľka 2. Širšie vzťahy/tematické prepojenie	14
	Tabuľka 3. Programové obdobie 2021 - 2027	17
	Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2024).....	18
	Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch (ku 31.12.2024).....	30
	Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia	31
	Tabuľka 7. Prehľad pohybu obyvateľstva (2015 - 2024).....	32
	Tabuľka 8. Veková štruktúra obyvateľstva v obci Brezovica (ku 31.12.2024)	33
	Tabuľka 9. Veková štruktúra obyvateľstva v %.....	33
	Tabuľka 10. Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania	34
	Tabuľka 11. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania	35
	Tabuľka 12. Štruktúra domov podľa typu domu.....	35
	Tabuľka 13. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti	37
	Tabuľka 14. Uchádzači o zamestnanie podľa veku	37
	Tabuľka 15. Uchádzači o zamestnanie podľa pohlavia	38
	Tabuľka 16. Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie	38
	Tabuľka 17. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci	38
	Tabuľka 18. Trvalo bývajúce obyvateľstvo v obci podľa ekonomickej aktivity	39
	Tabuľka 19. Počet obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti k 1.1.2021.....	39
	Tabuľka 20. Počet obyvateľov podľa zamestnania k 1.1.2021	40
	Tabuľka 21. Cesty v katastrálnom území obce	46
	Tabuľka 22. Vybavenosť obce	50
	Tabuľka 23. SWOT analýza.....	58
	Tabuľka 24. Prehľad investičných zámerov.....	64

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 25. Prehľad projektových zámerov	73
Tabuľka 26. PZ z pohľadu pripravenosti	75
Tabuľka 27. PZ z pohľadu pripravenosti	76
Tabuľka 28. PZ z pohľadu pripravenosti	77
Tabuľka 29. PZ z pohľadu pripravenosti	78
Tabuľka 30. PZ z pohľadu pripravenosti	79
Tabuľka 31. Merateľné ukazovatele	80
Tabuľka 32. Akčný plán na obdobie 2025 – 2031	84
Tabuľka 33. Finančný plán	87
Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2015 do 2024	32
Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (ku 31.12.2024)	32
Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce	34
Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov	34
Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania ku 31.12.2024.....	35
Graf 6. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti	37
Obrázok 1. Harmonogram spracovania.....	13
Obrázok 2. Mapa Prešovského samosprávneho kraja	21
Obrázok 3. Mapa geomorfologických jednotiek (Atlas krajiny SR, 2002)	22
Obrázok 4. Mapa pôdy v okrese Sabinov	23
Obrázok 5. Klimatické oblasti.....	24
Obrázok 6. Lesné vegetačné ste	27
Obrázok 7. Lokality identifikovaných zosuvov, PSK.....	28
Obrázok 8. Celková zraniteľnosť voči klimatickej zmene, PSK	29
Obrázok 9. Cestná sieť SR, SÚC Lipany	45
Obrázok 10. Cestná sieť okresu Sabinov	46
Obrázok 11. Politika obce	62

1 ÚVOD

1.1 PHRSR – účel a východiská strategického dokumentu

Obec Brezovica vypracovala strednodobý strategický dokument s názvom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031, (ďalej PHRSR) v súlade so zákonom NR SR č. 311/2023, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v súvislosti s prechodom kompetencií v oblasti koordinácie regionálneho rozvoja na národnej úrovni z Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR (ďalej MIRRI SR) ku 1.7.2020.

Predkladaný dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031 navrhuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na ochranu, a zároveň dynamizáciu vnútorných zdrojov. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031 je vypracovaný v súlade s dokumentmi EÚ s pôsobnosťou pre Slovenskú republiku, ale aj so strategickými dokumentmi, koncepciami a akčnými plánmi s pôsobnosťou pre EÚ. Do úvahy boli vzaté ciele Európskej únie premietnuté do strategických plánovacích a vykonávacích dokumentov SR. Zohľadnené boli taktiež náročné výzvy v oblasti životného prostredia a zmeny klímy. V procese tvorby strategického dokumentu, navrhovania a plánovania realizácie jednotlivých aktivít bola zohľadnená Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v zmysle novely, a iné - relevantné.

V procese stanovenia politiky a cieľa politiky bol uplatnený inovatívny prístup. Cieľ politiky, ktorý sa ocitá v pozícii jednak horizontálneho a jednak prierezového cieľa rozvojovej politiky, je rozpracovaný do nižších úrovní, ktoré zohľadňujú potreby obce premietnuté do projektových zámerov. Opatrenia a projektové zámery sú členené a zoskupené tematicky do „oblastí“, ktoré sú vzájomne prepojené, pričom vytvárajú štruktúrovaný proces vzájomne sa dopĺňajúcich činností. Inovatívny prístup bol zvolený taktiež v nadväznosti na skúsenosti dodávateľa získané dlhoročnou praxou, ako aj v nadväznosti na skutočnosť, že zámerom bolo vypracovať dokument, ktorý by poskytol obyvateľom obce jasné smerovanie v jej ďalšom rozvoji, predstavil rozvojovú stratégiu s cieľom zvýšiť kvalitu života v obci prostredníctvom rozvojových aktivít a cielených investícií.

Dokument je spracovaný v prehľadnom členení zrozumiteľnom pre bežného užívateľa a v procese implementácie je možné ho aktualizovať, napr. aj o údaje získané z procesu monitorovania, resp. ho dopĺňať a aktualizovať.

Nasledujúce časti poskytnú prehľad základných legislatívnych a metodických východísk, zdôvodnenie potreby vypracovania programu rozvoja obce.

Legislatívne a metodické východiská

Predkladaný dokument je vypracovaný v súlade s aktualizáciou Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, ktorá bola vypracovaná ako nezáväzný, ale odporúčaný materiál. Štruktúra predkladaného dokumentu bola pre potreby miestnej samosprávy mierne upravená, resp. zjednodušená, a to na základe dlhoročných skúseností spracovateľa s prípravou strategických dokumentov na rôznych úrovniach. S ohľadom na plnenie dlhodobých cieľov SR nedôjde predmetnými úpravami k nesúladu s odporúčanou metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je v súlade aj s ďalšími východiskovými koncepcijnými dokumentmi (na národnej úrovni je to Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030, Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, Partnerská dohoda SR, Program Slovensko, Plán obnovy a odolnosti SR, na regionálnej úrovni sú to strategické dokumenty Prešovského samosprávneho kraja, Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030, ktorého súčasťou je Integrovaná územná stratégia PSK na roky 2021-2027, na miestnej úrovni dokumenty schválené obecným zastupiteľstvom. Opatrenia a realizácia projektových zámerov môžu komplementaritou, teda podmienenosťou a doplnkovosťou s aktivitami východiskových koncepcijných dokumentov, prispieť k dosahovaniu cieľov politík SR.

Zdôvodnenie vypracovania Programu rozvoja obce

Strednodobý strategický plánovací dokument (PRO) je vypracovaný v reakcii na novú spoločenskú situáciu, ktorá vznikla ako reakcia na Covid-19. Na pôde EÚ boli v reakcii na nové výzvy vytvorené finančné mechanizmy, s cieľom navrhnuť nápravné opatrenia a rýchlo a efektívne sa vyrovnat' s novou situáciou. Nové výzvy ovplyvnili aj vývoj v oblasti umiestňovania investícií, čerpania ŠF na Slovensku. Vytvorili sa nové príležitosti a potreby, ale aj ohrozenia a obmedzenia.

Dôležitým faktom pre vypracovanie aktuálneho strategického dokumentu PHRSR je programové obdobie 2021-2027, v rámci ktorého sa menia podmienky získania dotácií, či už

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

z EŠIF, EPFRV, alebo zo štátneho rozpočtu, čo ovplyvňuje možnosti obce plánovať rozvojové aktivity na podporu všestranného rozvoja územia.

Nemenej dôležitým dôvodom je taktiež demografický vývoj v obci, ktorý vyvíja tlak na zmenu prístupu k riešenému územiu.

Miestna samospráva má záujem odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií, získať finančné prostriedky na implementáciu rozvojových aktivít podporujúcich komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov. Miestna samospráva má záujem realizovať aktivity a podporovať podnikateľské činnosti s uplatnením princípov udržateľného, inteligentného a rozumného rozvoja, ktorých výsledkom bude vyššia kvalita života obyvateľov obce.

Dokument zohľadňuje aktuálne problémy a potreby obyvateľov, územia a samosprávy a predkladá moderné a efektívne riešenia/opatrenia na ich odstránenie. Politika a cieľ PHRSR rešpektujú súčasný stav a existujúci potenciál - endogénne a exogénne zdroje, prioritizujú ochranu a dynamizáciu zdrojov s ohľadom na ich udržateľnosť.

Proces tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Proces prípravy strategického dokumentu prebiehal v druhej polovici roka 2024. Proces prípravy, ako aj proces vypracovania dokumentu zahŕňal participatívne procesy s jasne definovaným cieľom, výstupmi, metodológiou a časovým rámcom. Do procesu prípravy a tvorby boli zapojené relevantné subjekty územnej spolupráce.

Tabuľka 1. Proces tvorby

Proces prípravy a zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	Spracovateľ - externá spoločnosť - v spolupráci: • s externými odborníkmi • so starostom obce a poslancami • so zamestnancami obce - možnosť pripomienkovania: ○ poslancami OZ ○ dotknutými subjektmi ○ širokou verejnosťou
Riadenie procesu prípravy Pripomienkovanie Vypracovanie dokumentu	Spracovateľ, starosta obce Starosta, poslanci OZ, verejnosť Spracovateľ
Participatívny proces	- prostredníctvom konzultácií, prieskumu - možnosťou konzultácií na OÚ - možnosťou konzultácií s externou spoločnosťou/externými odborníkmi
Zapojenie verejnosti	

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Zohľadnenie názorov verejnosti	- zapracovanie pripomienok do pripravovaného dokumentu
Publicita	- informácie poskytované na zasadnutiach OZ - schválený dokument zverejnený na oficiálnej webovej stránke obce
Financovanie spracovania	- z rozpočtu obce

PHRSR prostredníctvom poskytnutých spracovaných dát a informácií identifikuje riešené územie, poskytuje informácie o riešenom území. Spracované štatistické dáta získané z dostupných zdrojov sú v analytickej časti a SWOT analýze systemizované, prehľadne usporiadané. Osobitnú časť v rámci analytickej časti dokumentu tvorí návrh identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení. V rozvojovej stratégii je definovaný cieľ politiky obce, ktorý je v procese integrovaného prístupu prierezový. Definované sú priority a v rámci nich opatrenia vyžadujúce ciele investície umiestnené do územia s rozvojovým potenciálom prostredníctvom realizácie projektových zámerov.

PHRSR je koncipovaný nasledovne:

Analytická časť - analyzuje na základe existujúcej databázy údajov, ukazovateľov a informácií. Predkladá analýzu východiskovej situácie obcí s väzbami na širšie územie, upozorňuje na možné riziká a ohrozenia, poukazuje na príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia, ale aj na vplyvy vonkajšieho prostredia.

Strategická časť - definuje politiku rozvoja obce na základe princípov politiky integrácie a inklúzie, definuje proces dosiahnutia vyváženého a udržateľného rozvoja územia obce, a to s ohľadom na všetky špecifiká a princípy fungovania regionálnej politiky.

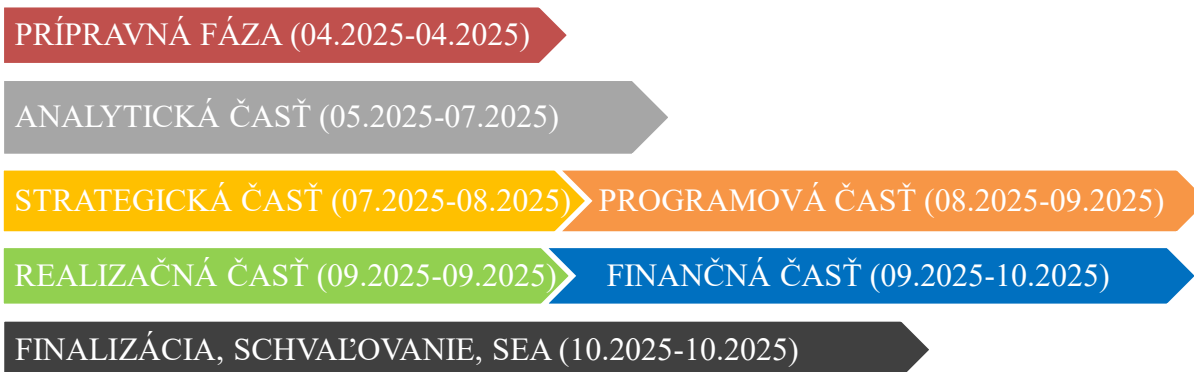
Programová časť – programuje v súlade s definovanými prioritnými oblasťami podpory a cieľom politiky predkladá zoznam a popis opatrení a projektových zámerov nevyhnutných na zabezpečenie realizácie PHRSR, predkladá návrh projektových zámerov a súbor merateľných ukazovateľov.

Realizačná časť - popisuje proces realizácie PHRSR, spôsob komunikácie a koordinácie počas implementácie, spoluprácu kľúčových sociálno-ekonomických partnerov, systém monitorovania a hodnotenia s ustanovením merateľných ukazovateľov. Zahŕňa akčný plán pre vybrané aktivity s udaním vecnej a časovej realizácie a predpokladaných zdrojov financovania.

Finančná časť - poskytuje v prehľadnej štruktúre usporiadané investície/projektové zámery plánované v rámci jednotlivých opatrení, obdobie realizácie a predpokladané zdroje financovania v rámci implementácie PHRSR. Predpokladaným zdrojom i naďalej zostávajú finančné zdroje Európskej únie, ktoré sú aj napriek administratívnej náročnosti najmä v procese implementácie, nevyhnutnou súčasťou investícií, a zároveň akcelerátorom jej rozvojových aktivít.

PHRSR je otvorený strategický dokument. Proces prípravy a vypracovania prebiehal v roku 2025.

Obrázok 1. Harmonogram spracovania

PHRSR a územný plán tvoria pre ďalšie rozvojové aktivity obce základné strategické dokumenty. PHRSR je v mnohých vyhlásených výzvach jednou z podmienok pre poskytnutie príspevku zo štátneho rozpočtu, resp. z doplnkových zdrojov. Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z fondov Európskej únie poskytované podľa osobitných predpisov (zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtovej kapitoly ministerstva investícií a z rozpočtových kapitol iných ministerstiev, zo štátnych účelových fondov, z rozpočtov vyšších územných celkov, z rozpočtov obcí, a pod.), alebo finančné prostriedky z iných finančných mechanizmov.

Schvaľovanie strategického dokumentu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, ako aj jeho aktualizáciu schvaľuje (v zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja – Zákon č.539/2008 Z.z v aktuálnom znení) zastupiteľstvo obce, v rámci svojej pôsobnosti v oblasti podpory regionálneho rozvoja.

1.2 Nadväznosť PHRSR na programové a strategické dokumenty

V rámci komplexného prístupu ku rozvojovým potrebám, ktoré často presahujú hranice riešeného územia je PHRSR v koherencii, nadväznosti, doplnkovosti a vzájomnej

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

podmienosti s inými strategickými dokumentmi na viacerých úrovniach. V procese tvorby dokumentu tím riešiteľov prihliadal na špecifické potreby územia.

Tabuľka 2. Širšie vzťahy/tematické prepojenie

Názov dokumentu	Úroveň	Tematické zameranie dokumentu
Územný plán obce	miestna	viacsektorový
PHSR obce Brezovica na obdobie 2015-2023	miestna	viacsektorový
Stratégia CLLD	regionálna	viacsektorový
Územný plán PSK	regionálna	viacsektorový
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja PSK na roky 2021-2030	regionálna	viacsektorový
Integrovaná územná stratégia (IÚS) 2021-2027		
Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030	národná	viacsektorový

Zdroj: vlastné spracovanie, 2025

Úroveň PSK/tematické prepojenie:

Doprava

- Prepravný-tarifný systém Integrovaného dopravného systému (IDS)
- Plán dopravnej obslužnosti Prešovského samosprávneho kraja (PDO PSK)
- Plán udržateľnej mobility Prešovského samosprávneho kraja (PUM PSK)

Sociálna oblasť

- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2020 – 2025
- Sociálny program PSK na ochranu práv a právom chránených záujmov detí a na predchádzanie a zamedzenie nárastu sociálno-patologických javov na území PSK

Územné plánovanie

- Územný plán PSK
- Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja
- Pasportizácia území s výskytom nerastných surovín nachádzajúcich sa v Prešovskom kraji

Školstvo

- Stratégia PSK pre mládež na roky 2023 – 2028 s výhľadom do roku 2033
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách v územnej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja na obdobie školského roka 2025/2026

Cestovný ruch a vidiek

- Cyklotrasy realizované Prešovským samosprávnym krajom k 30.9.2022
- Pasportizácia cykloturistických trás v Prešovskom kraji, 2021
- Stratégia rozvoja cyklodopravy a cykloturistiky v Prešovskom kraji, 2019
- Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji, koncepčno-strategický dokument

Energetika

- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 2016
- Program energetického manažmentu PSK

národná úroveň

- Agenda inteligentného rozvoja miest a regiónov a Akčný plán na roky 2023 – 2026
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia 2021 – 2030
- Bytová politika SR do roku 2030

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011, Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Partnerská dohoda SR 2021 – 2027
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2020, s aktualizáciou do 2022
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2021 – 2025
- Program Slovensko
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2030
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021 – 2030
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030
- Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky do roku 2030, (Envirostratégia 2030)
- Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCRPD) v súlade s rozhodnutím Rady 2010/48/ES v novom PO 2021 – 2027
- Európska zelená dohoda
- Nový európsky bauhaus

Koordinácia, integrovaný prístup, efektívne a cielené intervencie do územia prispievajú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti a udržateľnosti ekonomiky. Obec postupuje v súlade s kompetenciami vymedzenými zákonom o podpore regionálneho rozvoja 539/2008 Z.z. v aktuálnom znení. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programoch a stratégiách EÚ. V oblasti územnej spolupráce, spolupôsobením s Radou Partnerstva PSK (IÚI), Riadiacim výborom NRO, a spolupôsobením so sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa podieľajú na hospodárskom rozvoji, sociálnom rozvoji alebo územnom rozvoji dotknutého regiónu s ohľadom na udržateľný rozvoj, spolupôsobením aj v oblasti finančných zdrojov, predpokladá samospráva, ako výsledok a dopad implementácie jednotlivých opatrení PHRSR, zvyšovanie úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie regiónu.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

„Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja:

- analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu PHRSR, pravidelne ho monitoruje a každoročne do 31. mája zasiela príslušnému vyššiemu územnému celku správu o jeho plnení ...,
- podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom investícií a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce
- vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

PHRSR a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Schválenie PHRSR a príslušného územného plánu obce, ak jeho spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov v súlade s § 4 ods. 2 Zákona o podpore regionálneho rozvoja.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 3. Programové obdobie 2021 - 2027

Program	Riadiaci/sprostredkovateľské orgány
Program SLOVENSKO	MIRRI SR - Riadiaci orgán MH SR MV SR MPSVR SR MPRV SR MŽP SR MDV SR ÚV SR
PLÁN OBNOVY A ODOLNOSTI	ÚV SR Národná implementačná a koordinačná autorita (NIKA)
Program RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR – Riadiaci orgán
Program Európskej územnej spolupráce – cezhraničný INTERREG VI-A POĽSKO - SLOVENSKO	Ministerstvo fondov a regionálnej politiky PR - Riadiaci orgán MIRRI SR – Národný orgán
FOND PRE VNÚTORNÚ BEZPEČNOSŤ	Ministerstvo vnútra SR – Zodpovedný orgán
FOND PRE AZYL, MIGRÁCIU A INTEGRÁCIU	
INTERREG NEXT HU-SK-RO-UA	Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu Maďarska - Riadiaci orgán MIRRI SR – Národný orgán
Program Európskej územnej spolupráce – nadnárodný INTERREG CENTRAL EUROPE PROGRAMME	MIRRI SR - Národný kontaktný bod

2 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O OBCI

Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2024)

Kód obce	524239
Názov okresu	Sabinov
Názov kraja	Prešovský samosprávny kraj
Štatút obce	obec
PSČ	082 74
Telefónne smerové číslo	+421 51
Prvá písomná zmienka o obci rok	1274
Celková výmera územia obce [ha]	1818,64
Počet obyvateľov	1684
Hustota obyvateľstva na km ²	92,6

2.1 História obce

Obec Brezovica vznikla na mieste starej dediny v údolí rieky Torysy, na starej ceste vedúcej zo Šariša na Spiš, ktorá sa v pramenných materiáloch označuje ako „via magna“ veľká cesta. Osídlenie tohto územia je datované do obdobia pred našim letopočtom, a to najmä kvôli svojej výhodnej polohe pri rieke Toryse, s dostatkom fauny a flóry. O atraktívnej polohe obce, ktorá bola v minulosti križovatkou viacerých ciest, svedčí aj záujem bohatých rodín, ktoré sa tu usádzali a stavali si svoje sídla – kaštiele a zemepanské kúrie. Najstaršia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1274.

Cirkevnú obec založil gróf Rikolf, ktorý bol predchodcom rodín Berzeviczy a Tarkeö. V roku 1274 získal obec Brezovicu a v roku 1288 dostal od vtedajšieho kráľa udelené všetky pocty, ktoré patrili k územia Hornej Torysy. Od roku 1300 bola obec Brezovica už mestekom. Následne od roku 1317 sa spomína obec už ako súčasť panstva Torysa, ktoré patrilo rodu Berzeviczyovcov, ktorí si tu postavili hrad ako rodinné sídlo. Do roku 1327 bolo v Brezovici postavených 58 domov s pozemkami.

Od 13. storočia bola obec známym trhoviskom, potom sa vyvinula v poddanské mesto s jarmočným právom. Povolenie na organizovanie jarmokov dostala Brezovica od panovníka Rudolfa II., ktorý jej na požiadanie Berzeviczyovcov udelil právo zorganizovať až 6 jarmokov ročne, s právom vyberať mýtnu. Trhy sa konali vždy v stredu predchádzajúcu sviatkom: sv. Valenta, Veľkej noci, Turíc, Bartolomeja, Všetkých svätých a Vianoc.

V 17. storočí Berzeviczyovci opustili hrad a presťahovali sa do obce, kde postavili sedem kúrii a jeden kaštieľ. Predkovia rodu Berzeviczyovcov pochádzali z Tirolska. Nad vchodom do

kaštieľa je umiestnená kamenná doska s reliéfom rodinných erbov. Súčasťou kaštieľa sú neúplné slnečné hodiny, z ktorých sa zachoval len kovový ukazovateľ.

Brezovica nad Torysou, označovaná v stredoveku ako mesto, má taktiež bohaté hudobné tradície, siahajúce až do 16. storočia. Svedčia o tom aj dokumenty, ktoré sa nachádzajú v knižnici Mestského múzea v Sabinove a sú z roku 1828 - napísané v nemeckom jazyku. V týchto dokumentoch sú zaznamenané nasledujúce poznatky o hudobnom živote v Brezovici:

- koncom 16. storočia založili Berzeviczyovci vo svojom sídle latinskú magnátsku školu, s výbornou úrovňou vyučovania spevu. Jedným z jej rektorov bol aj Ján Matthaedi, ktorý predtým pôsobil v speváckom zbore Gabriela Bethlena,
- začiatkom 17. storočia sa tu narodil neskorší bardejovský organista a skladateľ Zachariáš Zarevutius, popredný predstaviteľ barokovej hudby na Slovensku,
- v 18. a 19. storočí sa hudba opäť dostala do popredia vďaka škole, ako je to zaznamenané aj v dokumentoch v Štátnom archíve v Prešove. Vynikajúcim hudobníkom z tohto obdobia bol najmä Teodor Berzeviczy, ktorý zbieral texty šarišských ľudových piesní a pokúšal sa aj o preklad niektorých árií do šarišského nárečia.

V Brezovici už v r. 1580 bola ľudová škola a gymnázium. Obe školy boli funkčné až do roku 1714. Obidve budovy v r. 1721 zničila povodeň. Gymnázium vzniklo z bývalej farskej školy. V r. 1946 bola v obci opäť zriadená stredná škola. Do strednej školy dochádzali žiaci aj z okolitých obcí, a to z Blažova, Tichého Potoka, Brezovičky, Vysokej, Polomy a Torysy. Súčasne v tomto roku bola zriadená materská škola.

V Brezovici sa ľudia zaoberali aj tesárstvom, kolárstvom a výrobou dreveného náradia. V 19. storočí založili dokonca aj tehelňu. Začiatkom 20. storočia sa pridala aj domáca výroba dreveného riadu, handričkových pokrovcov, domáceho ľanového plátna, šitie halien a iných častí odevov.

Spoločenská situácia

Čulý ruch a život v Brezovici pokračoval aj v nasledujúcich obdobiach. Tie boli poznačené príjemnými aj menej príjemnými udalosťami. V roku 1721 postihla obec povodeň, ktorá zničila veľkú časť domov v oblasti „Kamence“ obce Brezovica.

Urbárska regulácia Márie Terézie z roku 1767, ktorá upravovala vzťah medzi pánmi a poddanými, zhoršila postavenie vtedajších obyvateľov obce. Obyvateľstvo sa vtedy delilo na poddané roľnícke obyvateľstvo, ďalej tzv. večných poddaných a na poddaných s právom voľného sťahovania.

V roku 1831 vypuklo sedliacke povstanie, na východnom Slovensku nazývané tiež „choleroým“, počas ktorého zomrelo mnoho poddaných.

Pred druhou svetovou vojnou sa Brezovica postupne stala spádovou obcou pre širšie okolie, najmä: Tichý Potok, Blažov, Brezovička, Vysoká, Nižný Slavkov. Nachádzal sa tu notársky úrad a taktiež poštový úrad s jednou poštárkou, ktorá chodievala pravidelne dvakrát do týždňa do Prešova pre poštu. Taktiež tu bola vybudovaná žandárska stanica, ktorú využívali všetky okolité dediny. Vybavenie obce dopĺňali aj obchody s rôznymi tovarmi, ktoré si zakladali samotní občania. Obyvatelia obce Brezovica udržiavali s obyvateľmi iných obcí čulé kontakty. Dopravovali sa pešo alebo povozmi. Od roku 1947 dopravu medzi jednotlivými obcami a mestskými centrami až po súčasnosť zabezpečuje štátna autobusová doprava.

V roku 1950 bolo založené JRD. O desať rokov neskôr sa začala v Brezovici budovať elektrifikácia, ktorá podstatne zvýšila kvalitu života obyvateľov v obci. Od roku 1981 sa v Brezovici začal vydávať kultúrno-spoločenský spravodaj, ktorý vychádzal raz za pol roka v počte 50 kusov. Od roku 1983 začala fungovať v obci úpravná pitnej vody pre mesto Prešov. (Zdroj: web stránka obce)

2.2 Geografická poloha

Obec Brezovica na nachádza na severovýchode Prešovského kraja v okrese Sabinov. Rozprestiera sa vo východnej časti Levočských vrchov v doline rieky Torysy, ktorá preteká intravilánom obce.

V rámci územno-správneho členenia patrí obec k 665 obciam Prešovského samosprávneho kraja, je jednou zo 43 obcí okresu Sabinov. Obec radíme do regiónu Šariš (z historického hľadiska obec radíme do Šarišskej župy/stolice).

Najnižší bod v katastri sa nachádza v nadmorskej výške 429 m.n.m. a najvyšší vrch o výške 949 metrov nad morom.

Obrázok 2. Mapa Prešovského samosprávneho kraja

Katastrálne územie obce priamo susedí s katastrálnymi územiami obcí:

- a) na juhu: Brezovička
- b) na západe: Tichý Potok
- c) na severe: Poloma
- d) na východe: Torysa
- e) na juhovýchode: Vysoká

2.3 Prírodné pomery

GEOMORFOLÓGIA

Z hľadiska geomorfologického členenia sa okres Sabinov nachádza v provincii Západné Karpaty, subprovincii Vonkajšie západné Karpaty, patrí do Podhôrno-magurskej oblasti a do oblasti Východných Beskýd.

Kataster obce sa z hľadiska geomorfologického členenia Sabinovského okresu nachádza vo dvoch geomorfologických jednotkách, a to v Levočských vrchoch a v Spišsko – šarišskom medzihorí.

Z hľadiska vlastností relatívnej vertikálnej členitosti reliéfu geomorfologických jednotiek vo vzťahu k identifikácii krajinného obrazu je možno územie obce charakterizovať ako hornatinu, teda ako vypuknuté územie (geomorfologický tvar) s veľmi silne členitým georeliéfom a s prevládajúcou výškovou (vertikálnou) členitosťou (obec Brezovica – 447 m).

Obrázok 3. Mapa geomorfologických jednotiek (Atlas krajiny SR, 2002)

Zdroj: RUSES SB/Atlas krajiny SR/vlastné spracovanie

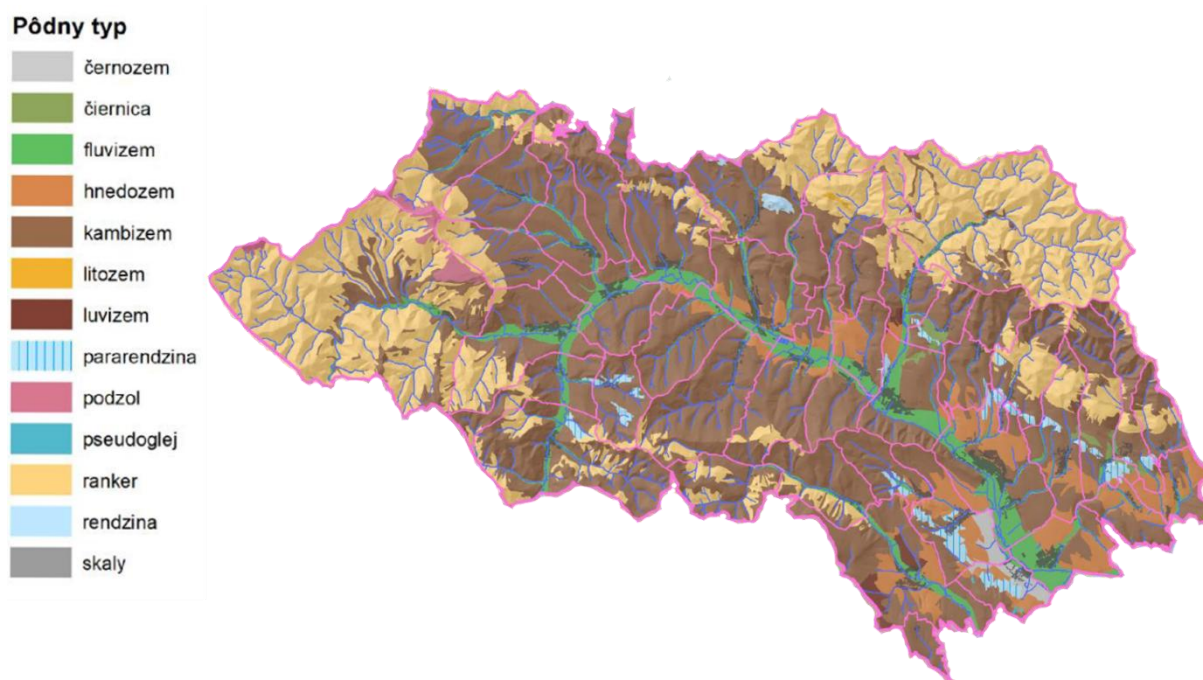
PÔDNE POMERY

Z nasledujúceho obrázku „Mapa pôdy v okrese Sabinov“ vyplýva, že v okrese Sabinov z hľadiska pôdných typov prevládajú najmä kambizeme (modálne a kultizemné nasýtené až

kyslé, modálne a kultizemné nasýtené, pseudoglejové nasýtené, modálne kyslé, podzolové). Na území sú taktiež zastúpené andozeme, pseudogleje, fluvizeme, hnedozeme, luvizeme, pararendziny, podzoly, rendziny a čiernice.

Morfológia katastra je typicky treťohorná a geologické zloženie vytvárajú hnedé lesné, oglejené a nivné karbonátové pôdy centrálneho karpatského flyšu s usadeninami pieskovca, zlepenca, dolomitov, kremeňov a vápencov. Reliéf terénu je stredne svahovitý (8° - 17°). Morfológické zmeny spôsobil erózný tok rieky Torysa a jej prítokov, najmä Slavkovského potoka.

Obrázok 4. Mapa pôdy v okrese Sabinov

Zdroj: RUSES SB/Atlas krajiny SR/vlastné spracovanie

VODSTVO

Povrchové vody

Najväčšou a najvýznamnejšou riekou okresu Sabinov je rieka Torysa, ktorá je jedným z dôležitých prítokov rieky Hornád. Prameň rieky sa nachádza neďaleko obce Torysy v Levočských vrchoch v nadmorskej výške 1080 metrov nad morom. Svojou dĺžkou 129 kilometrov je dvanástou najdlhšou riekou Slovenska a odvodňuje povodie veľké 1349 km². Najvýznamnejším prítokom je rieka Sekčov (ľavostranný). Najväčší pravostranný prítok rieky Torisy je Slavkovský potok, ktorý preteká na rozhraní Spiša a Šariša a ústi do rieky Torysa na východnom okraji obce Brezovica v nadmorskej výške cca 443 m.n.m. Ďalšími významnejšími prítokmi rieky Torysa sú Kučmanovský potok, Lutinka, Dzikov, Delňa, ale aj ďalšie.

Územie je odvodňované Táborským potokom a riekou Torysa. V obci sa nachádza vodomerná stanica na toku Slavkovský potok. V blízkosti sa nachádzajú vodomerné stanice v obci Torysa na toku Torysa a v obci Ľutina na toku Ľutinka.

KLIMATICKÉ POMERY

Územie okresu patrí do viacerých klimatických okrskov (teplého, mierne teplého a mierne chladného). V rámci okresu prevládajú mierne teplé okrsky. Vyššie polohy okresu radíme do mierne chladného klimatického okrsku. V obci sa nachádza taktiež meteorologická zrážkomerná stanica v nadmorskej výške 458 m.n.m.

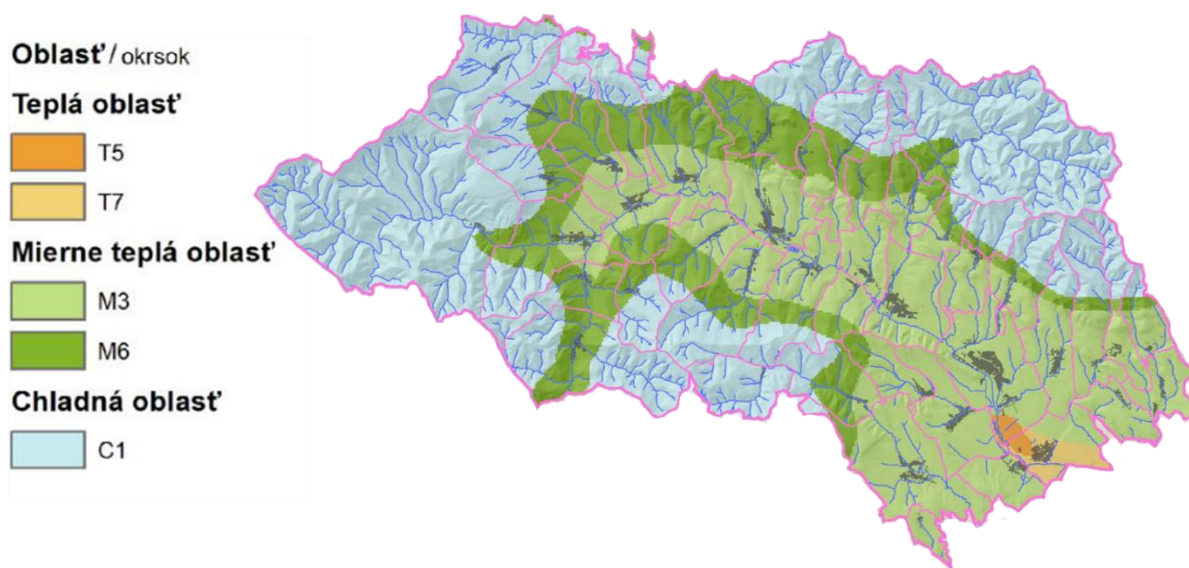
T7- teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou

M3- mierne teplý, mierne vlhký, pohorkatinový až vrchovinový (okolo 500 m n.m.)

M6- mierne teplý, vlhký, vrchovinový

C1- mierne chladný

Obrázok 5. Klimatické oblasti

Zdroj: RUSES SB/Atlas krajiny SR/vlastné spracovanie

V obci sa nachádza aj automatická zrážkomerná stanica 2. generácia (APS2).

V obci sa nachádzajú monitorovacie objekty kvality ovzdušia, a to v rámci realizácie projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia realizovaného SHMU, príspevkovou organizáciou MŽP SR.

OCHRANA PRÍRODY

V okrese Sabinov sa nachádzajú európske chránené územia, národné prírodné rezervácie, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky, prírodné rezervácie, ale aj chránené vtáčie územia. Na území okresu sa nachádzajú 2 chránené vtáčie územia, a to: Chránené vtáčie územie Levočské vrchy s celkovou rozlohou 45597,63 hektára (v okrese SB - katastrálne územie obcí Bajerovce, Blažov, Brezovica, Brezovička, Krásna Lúka, Nižný Slavkov, Poloma a Tichý Potok) (Vyhláška č. 434/2012 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Levočské vrchy, kód územia: SKCHVU051) a Chránené vtáčie územie Čergov. Ochranu najcennejších častí území zastrešuje základný legislatívny dokument, účinný od 1. januára 2003 - zákon NR SR č. 543/2003 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Do katastrálneho územia obce Brezovica zasahuje časť územia Chráneného vtáčieho územia Levočské vrchy.

Z prvkov nadradeného územného systému ekologickej rovnováhy do severozápadnej časti katastra zasahuje:

- Biocentrum nadregionálneho významu - NRBc1 Tichý potok

Výmera: 6 165 ha

Lokalizácia: k.ú. Nižný Slavkov, Brezovička, **Brezovica**, Tichý Potok, Blažov, Poloma, Krásna Lúka, Bajerovce.

Ochrana rastlinných spoločenstiev, medzi ktorými sú mnohé vzácne a chránené druhy.

Ochrana priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov.

- Biokoridor nadregionálneho významu - NRBk2 Torysa

Lokalizácia: Šarišské Michal'any, Ostrovany, Ražňany, Orkucany, Sabinov, Pečovská Nová Ves, Jakubova Voľa, Červenica pri Sabinove, Rožkovany, Lipany, Ďačov, Krivany, Torysa, **Brezovica**

Charakteristika: Nachádza sa tu krovitá brehová vegetácia, ktorá postupne prechádza do lesných spoločenstiev. Nachádzajú sa tu aj biotopy s výskytom myrikovky nemeckej, ktoré sa nachádzajú hlavne na erózne pretváraných štrkových sedimentoch v alúviu toku. Ďalšími zástupcami vegetácie sú napr. margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), púpava lekárska (*Taraxacum officinale*), mliečnik chvojkový (*Tithymalus cyparissias*) a kyprina močiarna (*Chamaerion dodonaei*).

- Biokoridor nadregionálneho významu - NRBk4 Smrekovica - Strieborná hora

Lokalizácia: Nižný Slavkov, Brezovička, Brezovica, Tichý Potok

Charakteristika: Tento úsek prepája medzi sebou hodnotné územia Levočských vrchov s masívom Braniska. Jedná sa o terestrický biokoridor.

Z hľadiska potreby realizácie adaptačných opatrení v jednotlivých sektoroch bola v AS KZ PSK definovaná vysoká priorita v oblasti biodiverzity, lesného hospodárstva a priemyslu a energetiky.

- Biocentrum nadregionálneho významu Čierna hora

Z tohto biocentra juhovýchodným smerom vedie nadregionálny biokoridor. Nadregionálnym biokoridorom je aj vodný tok rieky Torysa a Slavkovský potok (migrácia rýb a vodných živočíchov).

Územie katastra je čiastočne odlesnené, západná a východná časť je lesnatá s výskytom smreka, borovice a ostatných ihličnanov. Pre flóru je charakteristický výskyt alpských rastlín na svahoch Levočských vrchov a masíve Čiernej hory. Fauna je zastúpená najmä zajacom poľným, liškou, srnou, diviakom, v období tuhých zím aj vlkom...

- Biokoridor regionálneho významu - RBk3 Slavkovský potok

Lokalizácia: Nižný Slavkov, Brezovička, Brezovica

Charakteristika: Ide o pravostranný prítok Torysy. Pozdĺž celého toku sa striedajú obojstranné a jednostranné brehové porasty s dominujúcou vrbou a jelšou a aluviálne lúky.

Genofondovo významné lokality

GL6 Bišár, príslušnosť k ZUJ (k. ú.): Tichý Potok, Brezovica

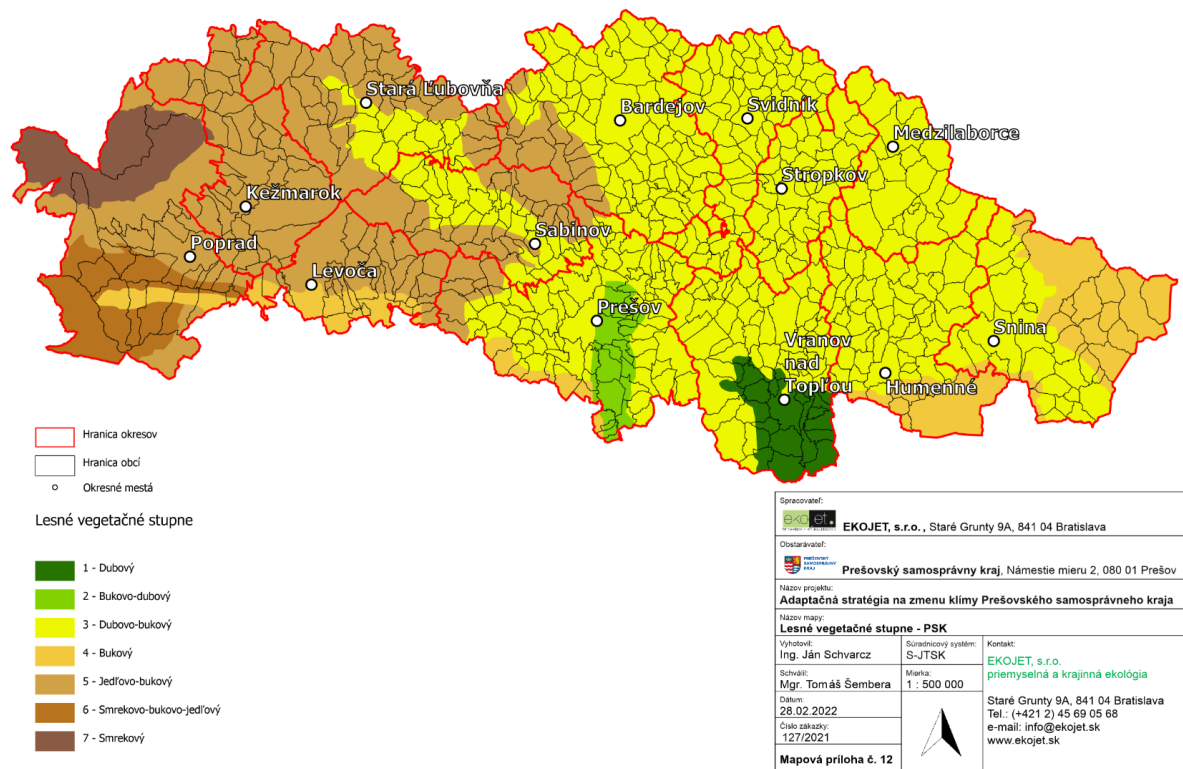
Charakteristika: Územie slúži na ochranu typických spoločenstiev horských kvetnatých lúk Levočských vrchov. Vrcholové a svahové lúky na hornom toku Torysy, tvoria pestrú mozaiku s lesnými porastami a lieskovými kroviskami. Lúky medzi lesnými remízami tvorenými smrekom, jedľou, smrekovcom, bukom a liesčínami boli oddávna využívané ako kosienky a čiastočne pasienky. Tento systém citlivého horského hospodárenia dovolil, aby vzácna kvetena týchto lúk ostávala stále zachovalá. Nájdeme tu ľaliu cibuľkonosnú (*Lilium bulbiferum*), viacero druhov vstavačovitých rastlín a iné. Územie sa nachádza v pramennej oblasti Kráľovca, na flyši Levočských vrchov (cca 820 – 870 m n.m.). Výskyt biotopov európskeho a národného významu: Ls5.1 – Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130) Výskyt druhov európskeho významu, chránených a ohrozených druhov.

(Zdroj: RÚSES okresu Sabinov)

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Obrázok 6. Lesné vegetačné stupne

Lesné vegetačné stupne - PSK

Adaptačná stratégia na zmenu klímy PSK, 2023

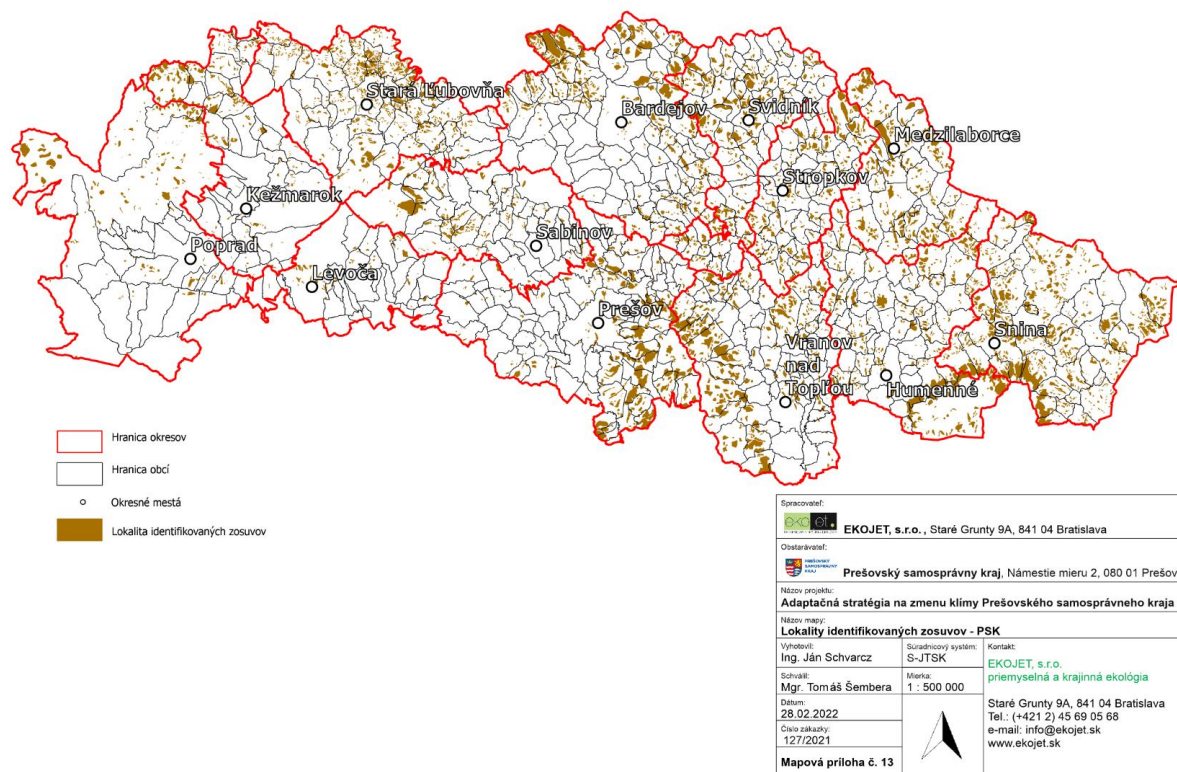
Environmentálne záťaž

V k. ú. obce Brezovica je zaregistrovaná EZ - SB (001)/Brezovica - skládka vodárenských kalov, register C, SK/EZ/SB/1505 - rekultivovaná skládka prevádzkovaná za osobitných podmienok, to jest nespĺňajúca kritériá nariadenia vlády č. 606/1992 Zb. a neskorších predpisov, prevádzkovaná najviac do 31.7.2000. (ÚPN obce Brezovica)

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031

Obrázok 7. Lokality identifikovaných zosuvov, PSK

Lokality identifikovaných zosuvov - PSK

Adaptačná stratégia na zmenu klímy PSK, 2023

Lokality zosuvov

Kvartérne zosuvy na flyši sa vyskytujú západne od Novej Ľubovne, južne od Jakubian v oblasti Kýčery, pri Plavnici, pod Plavčom a pri Čirči, južne od Vislanky, severne od Hniezdneho, východne od Lackovej, v priestore Sulína, Malého Lipníka, Legnavy a Stariny. Západne od Lúčky, v Blažovskej doline pri Tichom potoku, severne od cesty medzi Tichým potokom a **Brezovicou**, západne od Krásnej Lúky, severne nad Regetovkou, južne od Zborova, východne od Mikulášovej, severne od Šarišského Čierneho, medzi Kružľovou a Svidničkou, západne od Nižného Komárnika, na okraji Bodružale, východne od Mirole, južne od Gribova. (Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja)

„V k. ú. obce Brezovica je zaregistrovaný výskyt potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií a jednej aktívnej svahovej deformácie tak, ako sú znázornené v grafickej časti územného plánu. Aktívna svahová deformácia sa nachádza v extraviláne obce. Pravdepodobne vznikla účinkom klimatických faktorov a bočnou hĺbkovou eróziou a abráziou. Nestabilné je aj bezprostredné okolie zaregistrovaných svahových deformácií. Aktivizácia svahových deformácií je možná vplyvom prírodných pomerov alebo negatívnymi antropogénnymi

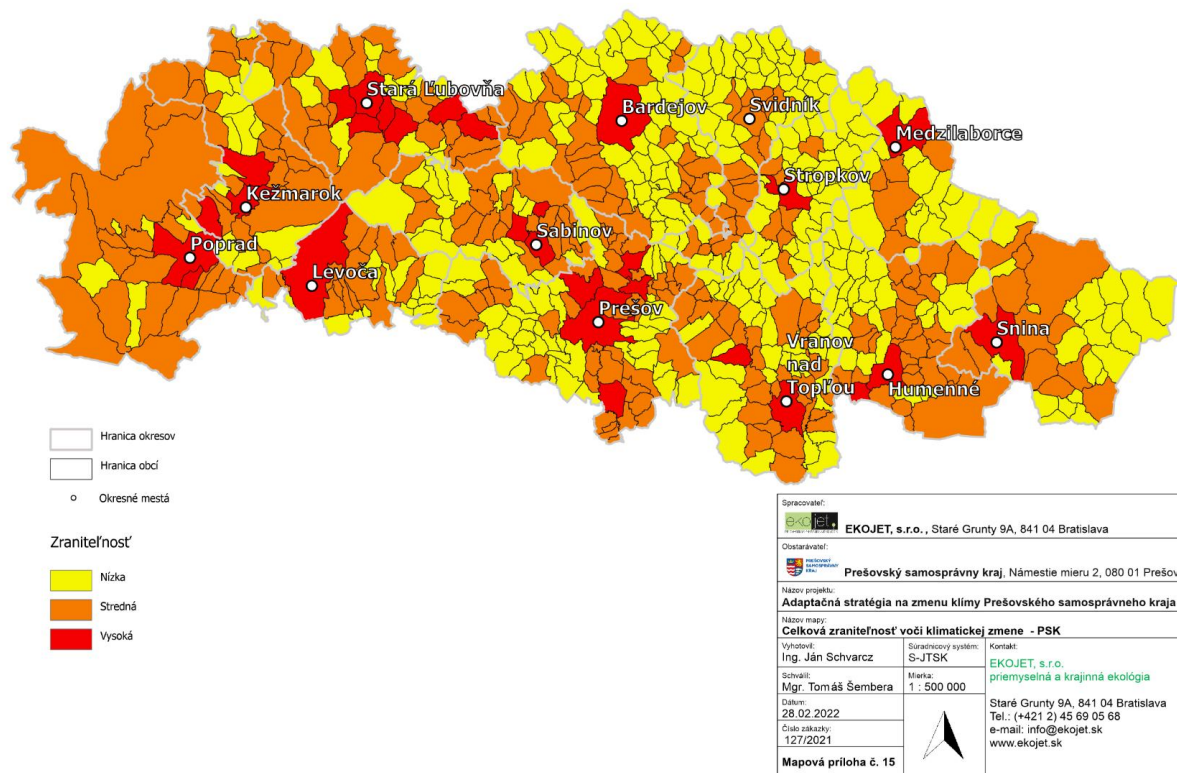
**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

zásahmi, resp. ich kombináciou. Do rajónu potenciálne nestabilných území s priaznivou geologickou stavbou pre občasný vznik svahových deformácií sú zaradené ďalšie svahy v širšom okolí zaregistrovaných svahových pohybov. Potenciálne nestabilné územia sú citlivé na negatívne antropogénne zásahy. Svahové deformácie v predmetnom území negatívne ovplyvňujú možnosti využitia nestabilných území pre stavebné účely.“ (ÚPN obce Brezovica)

Okres Sabinov patrí do vysokej pravdepodobnosti celkovej zraniteľnosti voči klimatickej zmene.

Obrázok 8. Celková zraniteľnosť voči klimatickej zmene, PSK

Celková zraniteľnosť voči klimatickej zmene - PSK

Adaptačná stratégia na zmenu klímy PSK, 2023

2.4 Krajinná štruktúra

Územie obce má celkovo rozlohu 1818,64 hektárov. Prevažná časť pôdy (1086,38 ha) v obci patrí k poľnohospodárskej pôde, ktorá je zastúpená podielom necelých 59,74% z celkovej výmery katastrálneho územia. Nepoľnohospodárska pôda má celkovú rozlohu 732,26 ha, teda tvorí zvyšných 40,26 % pôdy.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Poľnohospodárska pôda, ktorá sa rozprestiera na 1086,38 ha je najviac zastúpená ornou pôdou a to 29,87% výmery z celkovej rozlohy a trvalými trávnatými porastmi – 27,71% z celkovej rozlohy katastrálneho územia. V rámci poľnohospodárskej pôdy sa v katastri obce nachádzajú pozemky využívané a klasifikované ako záhrady v celkovej rozlohe 33,72 hektárov a ovocné sady v rozlohe 5,47 ha. V katastrálnom území obce sa nenachádzajú plochy definované ako vinica a chmeľnica.

Nepoľnohospodárska pôda je najviac zastúpená lesnými pozemkami. Tie sa rozprestierajú celkovo na 504,93 ha z celkovej rozlohy pôdy (ŠÚ SR, údaje ku 31.12.2024).

Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch (ku 31.12.2024)

Celková výmera územia obce	spolu	1818,64
Poľnohospodárska pôda	spolu	1086,38
	orná pôda	543,25
	záhrada	33,72
	ovocný sad	5,47
	trvalý trávny porast	503,93
Nepoľnohospodárska pôda	spolu	732,26
	lesný pozemok	504,93
	vodná plocha	82,49
	zastavaná plocha a nádvorie	89,54
	ostatná plocha	55,30

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

3 ANALYTICKÁ ČASŤ

3.1 Analýza vnútorného prostredia

Analýza vnútorného prostredia skúma a hodnotí územie na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, získaných z overených zdrojov, najmä štatistických údajov, ale aj na základe verifikovaných údajov a skúseností, týkajúcich sa jednotlivých riešených oblastí. Úlohou analýzy vnútorného prostredia je v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky nájsť príčiny nepriaznivého stavu, na základe toho pomenovať potreby a navrhnúť riešenia/opatrenia.

3.1.1 Demografia

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

Táto časť systemizuje a predkladá údaje, ktoré sa ocitajú v pozícii prierezových a sú významnými faktormi v procese zvyšovania ekonomickej výkonnosti obce, a teda aj v procese rozvoja obce. Demografická analýza porovnáva a zároveň analyzuje súčasný stav a vývoj obce v oblasti demografie, a to v poslednej dekáde na základe medziročných zmien (2015 – 2024). Demografická analýza spočíva v systemizácii overených údajov, resp. ukazovateľov, akými sú hustota obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov, veková štruktúra, prirodzený, migračný a celkový pohyb obyvateľstva, národnostná, religiózna a vzdelanostná štruktúra.

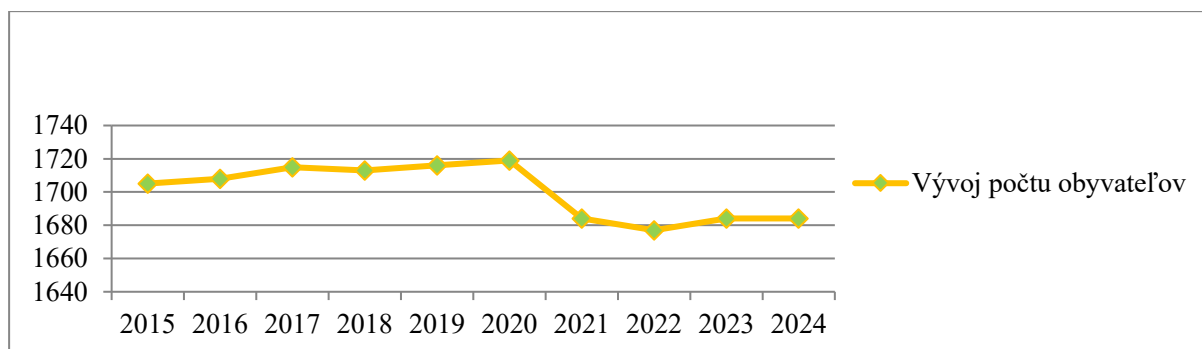
Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľov podľa pohlavia

Rok	Muži	Ženy	Spolu
2015	877	828	1705
2016	878	830	1708
2017	880	835	1715
2018	875	838	1713
2019	878	838	1716
2020	878	841	1719
2021	857	827	1684
2022	854	823	1677
2023	854	830	1684
2024	855	829	1684

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2015 do 2024

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

Z grafu č. 1 vyplýva, že vývoj počtu obyvateľov v obci mal v sledovanom období (2015 - 2024) mierne klesajúci trend. V roku 2015 bolo v obci na trvalý pobyt prihlásených 1705 osôb. V sledovanom období bol zaznamenaný najnižší počet osôb s trvalým pobytom v roku 2022, a to 1677, naopak najvyšší bol evidovaný ku koncu roka 2020, keď bolo v obci prihlásených na trvalý pobyt spolu 1719 osôb.

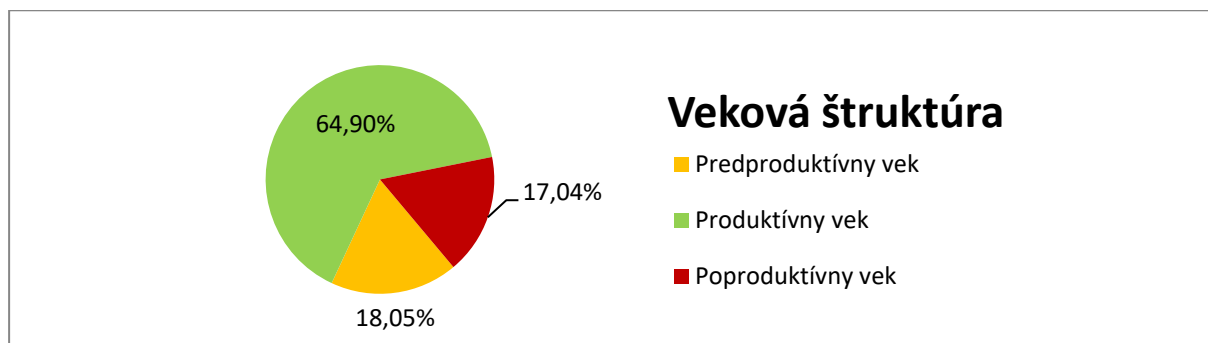
Tabuľka 7. Prehľad pohybu obyvateľstva (2015 - 2024)

Ukazovateľ	Počet v rokoch									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Natalita	16	19	13	23	16	18	18	15	24	30
Mortalita	16	16	14	12	10	15	18	19	12	11
Prist'ahovaní	19	15	22	21	15	23	12	16	18	16
Vyst'ahovaní	24	15	13	34	18	22	18	19	23	34
Celkový prírastok	-5	3	7	-2	3	3	-6	-7	7	0

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

Z hľadiska pohybu obyvateľstva bol najvyšší celkový úbytok v obci zaznamenaný v roku 2022, a to na úrovni -7. Najvyšší celkový prírastok v sledovanom období bol v rokoch 2023 a 2017 s plusovou hodnotou 7.

Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (ku 31.12.2024)

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 8. Veková štruktúra obyvateľstva v obci Brezovica (ku 31.12.2024)

Ukazovateľ	Počet	%
Predproduktívny vek	304	18,05
Produktívny vek	1093	64,90
Poproduktívny vek	287	17,04
Priemerný vek obyvateľa	39,57	
Index starnutia %	94,41	
Mediánový vek	39	

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

V obci žijú prevažne obyvatelia v produktívnom veku, teda vo veku 15-64 rokov, ktorí tvorili ku koncu roka 2024 z celkového počtu obyvateľov 64,90%. V tejto skupine obyvateľov došlo k najväčšiemu rozdielu oproti roku 2015 (70,32%), a to k poklesu p.b. o viac než 5. Rozdiel je zaznamenaný taktiež v skupine obyvateľov v poproduktívnom veku, kde za sledované obdobie došlo k nárastu p.b. o cca 5% z hodnoty 12,02 % z roku 2015 na hodnotu 17,04% v roku 2024. Z hľadiska starnutia obyvateľstva je v obci trend zvyšovania priemerného veku a teda zvyšovania podielu osôb v predproduktívnom veku. V roku 2024 tvorilo skupinu obyvateľov predproduktívnom veku takmer rovnaké percento obyvateľov ako v roku 2015 – 17,5%. Priemerný vek obyvateľa oproti roku 2015 (37,25) sa zvýšil ku koncu roka 2024 na úroveň 39,57. Hodnota za rok 2024 sa najviac približuje hodnote na úrovni Prešovského kraja (39,84)

Tabuľka 9. Veková štruktúra obyvateľstva v %

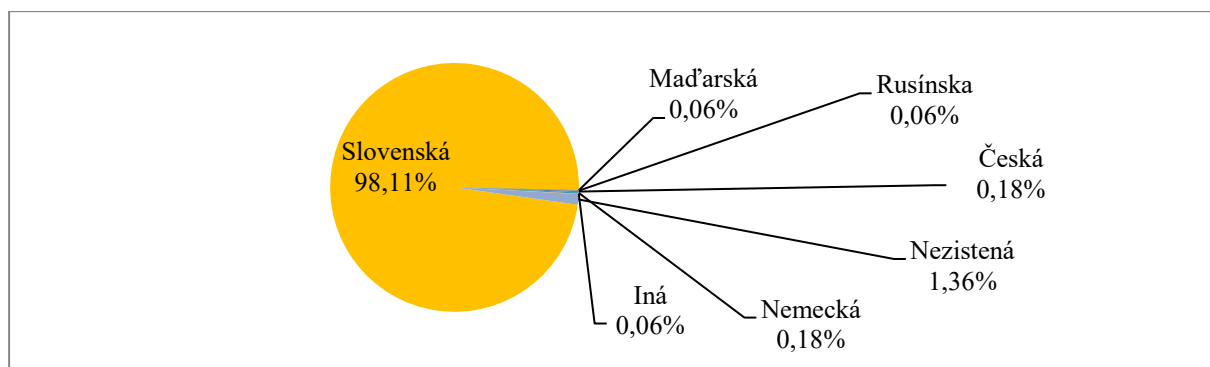
Ukazovateľ	Obec	Okres Sabinov	Prešovský kraj	Slovenská republika
Predproduktívny vek	18,05	23,23	18,25	15,8
Produktívny vek	64,90	63,52	65,22	65,4
Poproduktívny vek	17,04	13,25	16,53	18,8
Priemerný vek obyvateľa	39,57	36,04	39,84	42,21
Index starnutia	94,41	57,06	90,58	118,94

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, ku 31.12.2024

Národnostné zloženie obyvateľstva obce Brezovica je homogénne. Pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov, ktoré prebehlo v roku 2021 sa viac 98% obyvateľov obce hlásilo k slovenskej národnosti. Necelé 0,5% obyvateľov sa hlásilo k rusínskej, českej, maďarskej, nemeckej a inej národnosti. U 23 obyvateľov z obce sa nepodarilo zistiť národnosť.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

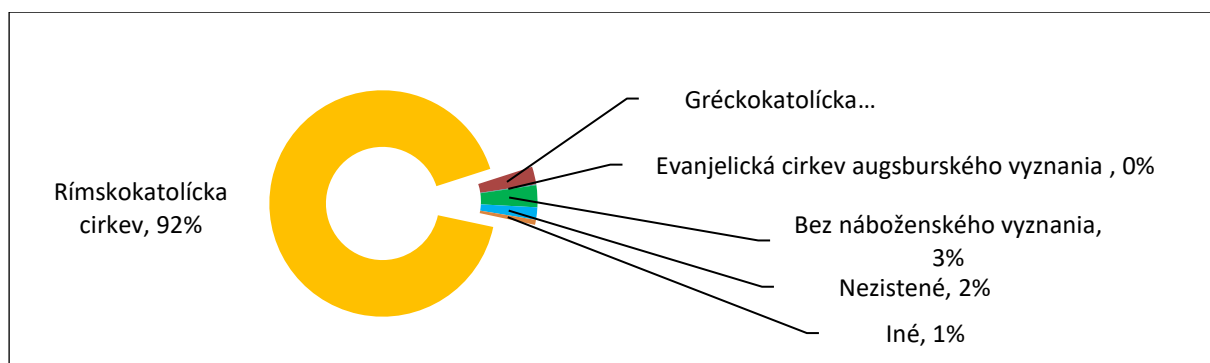
Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR SODB 2021

V náboženskom vyznaní obyvateľov dominuje rímskokatolícke vyznanie, ku ktorému sa hlásilo najviac, teda 91,72% obyvateľov. Druhým najviac zastúpeným náboženským vyznaním je gréckokatolícke vyznanie, ku ktorému sa hlásilo 2,54% obyvateľov. U 30 obyvateľov obce sa nepodarilo zistiť vierovyznanie.

Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov

Tabuľka 10. Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Náboženské vyznanie	SODB 2011	
	Počet obyv.	%
Rímskokatolícka cirkev	1550	91,72
Gréckokatolícka cirkev	43	2,54
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2	0,12
Bez náboženského vyznania	53	3,14
Nezistené	30	1,78
Iné	12	0,71
Spolu	1690	100,00

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR SODB 2021

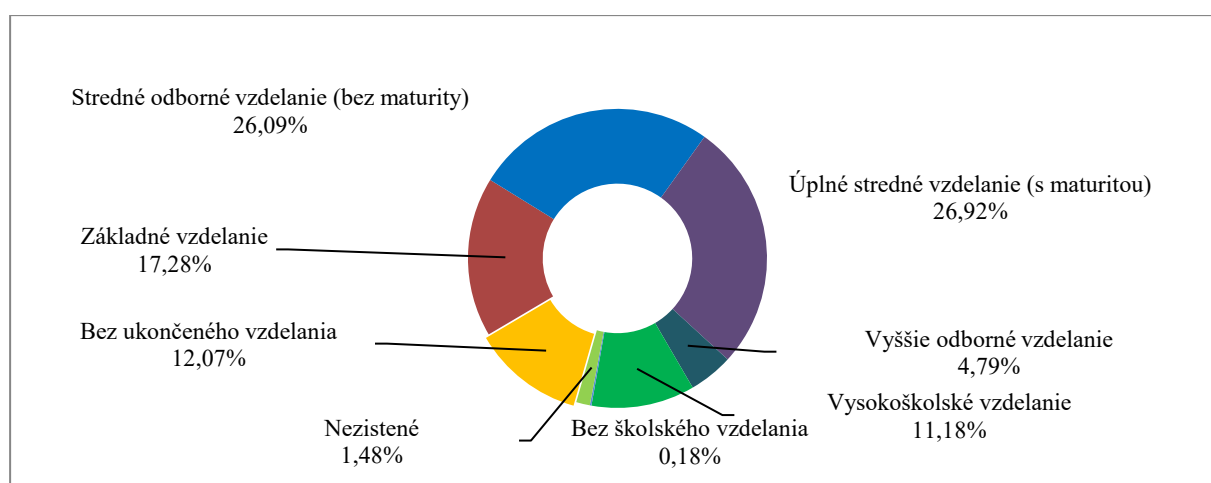
**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 11. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Vzdelanie	Abs.	%
Bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov	204	12,07
Základné vzdelanie	292	17,28
Stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity)	441	26,09
Úplné stredné vzdelanie (s maturitou)	455	26,92
Vyššie odborné vzdelanie	81	4,79
Vysokoškolské vzdelanie	189	11,18
Bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac	3	0,18
Nezistené	25	1,48
Spolu	1690	100,00

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR SODB 2021

Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania ku 31.12.2024

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR SODB 2021

Z hľadiska vzdelania najpočetnejšiu skupinu tvoria obyvatelia s úplným stredným vzdelaním (s maturitou) a počtom najmenšiu skupinu tvoria obyvatelia s vyšším odborným vzdelaním.

Zo sčítania obyvateľov domov a bytov, ktoré sa uskutočnilo v roku 2021 vyplýva, že infraštruktúra bývania v obci pozostáva prevažne z rodinných domov (budovy s jedným bytom). V roku 2021 pri SODB sa v obci nachádzalo 500 domov, z toho 154 nebolo obývaných z hľadiska trvalého pobytu. V obci sa aj ďalšie budovy na bývanie bytové domy, polyfunkčné budovy a iné.

Tabuľka 12. Štruktúra domov podľa typu domu

Typ budovy	Počet	%
rodinný dom	500	90,91
bytový dom	6	1,09
polyfunkčná budova	5	0,91
ostatné budovy na bývanie	10	1,82

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

neskolaudovaný rodinný dom	1	0,18
núdzový objekt, neurčený na bývanie	15	2,73
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	4	0,73
ostatné (abs.)	9	1,64

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR SODB 2021

Najväčší počet domov v absolútnych číslach 175, bol postavený v rokoch 1961-1980. Z celkového počtu budov na bývanie je 508 napojených z verejnej vodovodnej siete, teda 92,32%. Na plyn je napojených 311 RD (56,55%). Na septik a žumpu je napojených 157 domov, domácu čističku odpadových vôd nevyžívajú žiadne budovy. Pripojenie a kanalizačnú sieť ma v rámci obce 344 budov.

3.1.2 Trh práce a nezamestnanosť

Okres Sabinov so svojou rozlohou 545,45 km² patrí k menším okresom Prešovského kraja. Ku koncu roka 2024 žilo v okrese 61 995 obyvateľov, čo je o 2654 viac ako v roku 2015. Index ekonomického zaťaženia, ktorý vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov) tvoril hodnotu 57,43. Táto hodnota medziročne stúpa a oproti roku 2015, keď bola na úrovni 49% sa zvýšila o 8,43 percentuálneho bodu. Podobne stúpa index ekonomickej závislosti mladých ľudí a index ekonomickej závislosti starých ľudí. Taktiež index starnutia sa ku koncu roka 2024 zvýšil oproti roku 2015 takmer o 7 percentuálnych bodov. Priemerný vek obyvateľa (vážený aritmetický priemer počtu rokov, ktoré prežili príslušníci danej populácie do daného okamihu) dosiahol ku sledovanému obdobiu hodnotu 36,04. Z celkového počtu obyvateľov žilo ku koncu roka 2024 v okrese 31 151 mužov (čo tvorí oproti roku 2015 nárast o 1428) a 30 844 žien, ktorých počet narástol v sledovanom období o 1226.

Z nasledujúcej tabuľky a grafu vyplýva, že vývoj nezamestnanosti v okrese na rozdiel so sledovaným obdobím 2015 - 2023 už nekopíruje vývoj nezamestnanosti v Prešovskom kraji. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese je v období rokov 2015 - 2023 v priemere o 2 - 4,4 p.b. vyššia, pričom najvyšší rozdiel v p.b. dosiahla v roku 2022, keď nezamestnanosť v okrese Sabinov (14,37) bola o cca 4,4 p.b. vyššia ako evidovaná nezamestnanosť v PSK a takmer o 8,5 p.b. vyššia ako bol celoslovenský priemer.

Najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v sledovanom období (2015 - 2024) bola v okrese na základe dostupných údajov zaznamenaná v roku 2015. Úroveň EN dosiahla hodnotu 18,69 %, naopak najnižšia bola v roku 2019, keď miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla hodnotu 10%.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

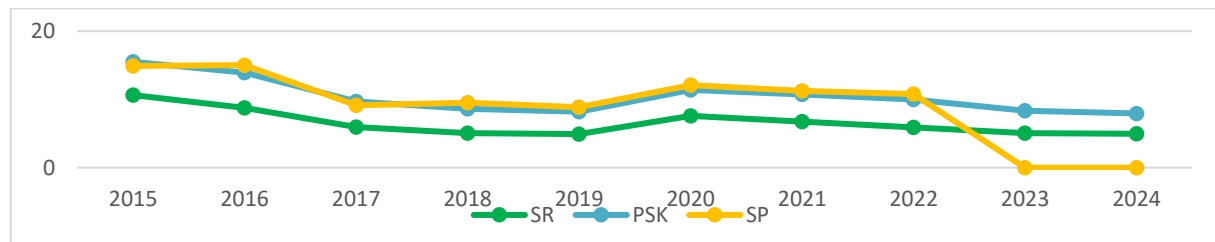
Tabuľka 13. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SR	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,90	5,06	4,96
PSK	15,50	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39	10,75	9,98	8,36	7,94
SB	18,69	16,98	12,20	11,07	10,00	16,01	14,78	14,37	*	*

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

*Údaje za roky 2023 a 2024 pre okres Sabinov nie sú na stránke ŠÚ dostupné

Graf 6. Vývoj evidovanej miery nezamestnanosti

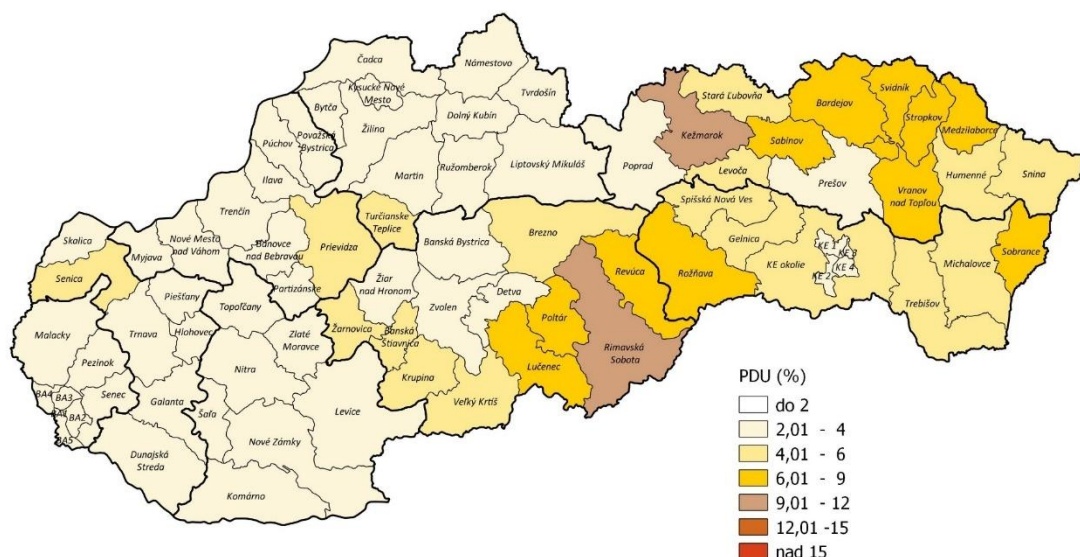
Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

Tabuľka 14. Uchádzači o zamestnanie podľa veku

Uchádzači o zamestnanie podľa veku v okrese Sabinov, ku 31.12.2024					
Vek uchádzačov	15-24	25-34	35-49	50 a viac	Spolu
Počet	678	968	1386	873	3905
%	17,36	24,78	35,49	22,35	100

vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, ku 31.12.2024

Podiel disponibilných UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku (PDU) v okresoch SR k 31.12.2024

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 15. Uchádzači o zamestnanie podľa pohlavia

Uchádzači o zamestnanie podľa pohlavia v okrese Sabinov, ku 31.12.2024										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spolu	5 944	5 404	4 027	3 772	3 524	4 585	4 223	4 127	3 940	3 905
Muži	2964	2696	1840	1643	1511	2233	2075	1923	1857	1830
Ženy	2 980	2 708	2 187	2 129	2 013	2 352	2 148	2 204	2 083	2 075

Oproti roku 2015 došlo v okrese Sabinov ku koncu roka 2024 k poklesu uchádzačov o zamestnanie (UoZ) vo všetkých vekových skupinách. Spolu bolo v okrese Sabinov ku koncu roka 2024 UoZ 3905, čo je oproti roku 2015 pokles o 2039 UoZ. Najväčšiu skupinu nezamestnaných v okrese i naďalej tvoria uchádzači o zamestnanie vo veku od 35 do 49 rokov – 1386. V okrese Sabinov dosahoval stav trvale bývajúceho obyvateľstva ku koncu roka 2024 hodnotu 61 995 obyvateľov.

Tabuľka 16. Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie

Znevýhodnení uchádzači o zamestnanie okres Stropkov, ku 31.12.2024				
	So zdravotným postihnutím	Absolventi	Mladiství	Dlhodobo nezamestnaní
Počet	73	157	67	2224

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, ku 31.12.2024

Ku koncu roka 2024 bolo v okrese Sabinov 3905 UoZ, z toho 73 uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím, teda o 106 UoZ menej ako v roku 2015, 157 uchádzačov - absolventov, teda o 181 menej ako v roku 2015, 67 mladistvých o 30 menej ako v roku 2015 a 2224 dlhodobo evidovaných nezamestnaných, čo je o oproti roku 2015 pokles o 1421.

Tabuľka 17. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Uchádzači o zamestnanie podľa pohlavia v obci ku 31.12.2024										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spolu	94	78	60	56	48	73	62	60	48	47
Muži	42	36	21	22	16	29	22	29	18	19
Ženy	52	42	39	34	32	44	40	31	30	28

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje ŠÚ SR, 2025

Ku koncu roka 2024 bolo v obci evidovaných 47 uchádzačov o zamestnanie, z toho 19 mužov a 28 žien. Najvyšší počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie, v období od roku 2015 do roku 2024, bol v roku 2015, keď v obci bolo evidovaných uchádzačov o zamestnanie 94.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 18. Trvalo bývajúce obyvateľstvo v obci podľa ekonomickej aktivity

Obyvatelia	počet	%
pracujúci (okrem dôchodcov)	708	41,89
pracujúci dôchodca	50	2,96
osoba na materskej dovolenke	6	0,36
osoba na rodičovskej dovolenke	10	0,59
nezamestnaný	72	4,26
žiak strednej školy	79	4,67
študent vysokej školy	62	3,67
osoba v domácnosti	75	4,44
dôchodca	309	18,28
príjemca kapitálových príjmov	0	0
žiak základnej školy	187	11,07
dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky	123	7,28
iná	0	0
nezistené	9	0,53

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje SODB, 2021

Tabuľka 19. Počet obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti k 1.1.2021

Obyvatelia podľa odvetvia ekonomickej činnosti	
Administratívne a podporné služby	12
Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie	0
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	3
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	28
Doprava a skladovanie	25
Finančné a poisťovacie činnosti	6
Informácie a komunikácia	4
Nezistené	99
Odborné, vedecké a technické činnosti	17
Ostatné činnosti	16
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	27
Priemyselná výroba	155
Stavebníctvo	183
Ťažba a dobývanie	1
Ubytovacie a stravovacie služby	10
Umenie, zábava a rekreácia	1
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	69
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	22
Vzdelávanie	49
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	44

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

SPOLU	774
--------------	------------

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje SODB 2021

Tabuľka 20. Počet obyvateľov podľa zamestnania k 1.1.2021

OBYVATELIA PODĽA ZAMESTNANIA	
Administratívni pracovníci, úradníci	36
Kvalifikovaní pracovníci v poľnohosp., lesníctve a rybárstve	5
Kvalifikovaní robotníci a remeselníci	141
Nezistené	53
Operátori a montéri strojov a zariadení	84
Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	30
Pracovníci v službách a obchode	83
Príslušníci ozbrojených síl	2
Špecialisti	86
Technici a odborní pracovníci	64
Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	18
SPOLU	602

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje SODB 2021

3.1.3 Občianska a technická vybavenosť

3.1.3.1 Občianska vybavenosť

3.1.3.1.1 Vzdelávanie

Základná škola s materskou školou

O vzdelávaní v Brezovici existujú záznamy už z r. 1580. V obci bola nielen ľudová škola ale aj gymnázium, ktoré vzniklo z bývalej farskej školy. V roku 1721 obe budovy zničila povodeň. Výchovnovzdelávací proces však v obci prebieha s prestávkami až dodnes. V súčasnosti vzdelávanie v obci zabezpečuje Základná škola s materskou školou Brezovica, a to v budove, ktorej výstavba bola ukončená v roku 1984. Zriaďovateľom Základnej školy s materskou školou Brezovica je obec Brezovica.

MŠ je organizovaná v 4 triedach s celodennou starostlivosťou pre 85 detí, ktoré zabezpečujú 8 učiteľia. Povinné predprimárne vzdelávanie je zabezpečené pre 32 detí v 1 triede.

ZŠ ku 15.9.2025 navštevovalo 267 žiakov. Výchovnovzdelávací proces prebieha v ročníkoch 1-9. Na prvom stupni je škola štvortriedna, teda pre každý postupný ročník je zriadená samostatná trieda. Vyučovací jazyk je slovenský. Na prvom stupni je 6 tried, v ktorých sa vyučuje 102 žiakov, na druhom stupni je 8 tried so 165 žiakmi. V škole je zamestnaných 22 pedagogických pracovníkov a 4 pedagogickí asistenti.

Popoludňajšie aktivity zabezpečuje pre žiakov CVČ. Žiaci sa môžu zapojiť do rôznych športových krúžkov (futbalový, volejbalový, športový, stolný tenis/turistický), ale zaujímavé voľnočasové aktivity ponúkajú aj iné krúžky, ako folklórny, hasičský, mažoretky, zelená škola, Šikovniček, a pod. CVČ ponúka aj krúžky, na ktorých žiaci môžu testovať svoje vedomosti v matematike a slovenskom jazyku a literatúre. V rámci školy majú žiaci k dispozícii školskú knižnicu.

Poobedňajšie činnosti zabezpečuje školský klub detí. Stravu pre žiakov zabezpečuje školská jedáleň.

V obci sa nenachádzajú stredné školy, žiaci z obce dochádzajú do stredných škôl nachádzajúcich sa v bližších i vzdialenejších mestách. (Lipany, Sabinov, Prešov)

3.1.3.1.2 Šport, športové zariadenia a turistika

V obci je zastúpená taktiež športová infraštruktúra. Tvorí ju futbalové ihrisko, ihrisko s umelou trávou, dve telocvične a vonkajšie ihrisko v rámci ZŠ s MŠ, posilňovňa a detské ihriská. Obec v rámci rekonštrukcie futbalového ihriska realizovala vyrovnanie hracej plochy, inštaláciu

zavlažovacieho systému a výsev nového trávniku. Obec plánuje obnovu/výstavbu multifunkčného ihriska v areáli ZŠ s MŠ.

V obci je aktívny športový futbalový FK Sokol Brezovica. Klub je zaradený k Východoslovenskému futbalovému zväzu. V obci má sídlo aj OZ Bike klub Brezovica. Obec má vďaka svojej polohe a histórii priaznivé podmienky pre turistiku a cykloturistiku.

3.1.3.1.3 Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zubná ambulancia a lekáreň. Nenachádza sa ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, ani ambulancia pediatra. Obyvatelia obce dochádzajú za primárnou (všeobecnou preventívnou, diagnosticko–liečebnou), sekundárnou (špecializovanou diagnosticko–liečebnou) a terciárnou (následná starostlivosť o chorých s ukončeným liečebným plánom) zdravotnou starostlivosťou do okresného mesta, keďže v obci služby spojené s takouto zdravotnou starostlivosťou nie sú dostupné.

3.1.3.1.4 Sociálne služby

Obec Brezovica v rámci NP: „Podpora opatrovateľskej služby“, aktivita „Poskytovanie príspevku na opatrovateľskú službu ako súčasť systémovej zmeny“, podaktivita 2: „Poskytovanie príspevku za poskytnuté hodiny opatrovateľskej služby“ poskytuje finančný príspevok za opatrovateľské služby poskytnuté klientom.

V súčasnosti má obec uzatvorené zmluvy s neverejnými poskytovateľmi poskytujúcimi sociálnu službu vo verejnom záujme. Pre obyvateľov obce sú zároveň dostupné sociálne služby poskytované v neďalekom meste Lipany a v okresnom meste Sabinov.

3.1.3.1.5 Cestovný ruch a rekreácia

Dôležitým potenciálom pre oblasť vidieckeho cestovného ruchu je takmer nedotknutá príroda, kultúrne pamiatky, ale aj spoločenské podujatia, kultúrne i športové, ktoré sa konajú v obci pravidelne počas roka a lákajú návštevníkov.

3.1.3.1.6 Kultúra - kultúrne inštitúcie, cirkevné a kultúrne pamiatky, spolky

Kultúrny život v obci Brezovica je veľmi pestrý. Počas celého roka sa v obci uskutočňujú podujatia pri rôznych príležitostiach, ktoré sú organizované obecným úradom alebo základnou školou. Podujatia organizuje napríklad Dobrovoľný hasičský zbor, ktorého členovia sa okrem športovej činnosti zúčastňujú aj rôznych kurzov a školení. Jednotliví členovia absolvovali v priebehu posledných rokov základnú prípravu členov hasičskej jednotky.

V obci realizujú svoju činnosť aj ďalšie kluby, spolky, združenia: Klub dôchodcov, Zbor pre občianske záležitosti pri Obecnom zastupiteľstve v Brezovici, Folklórny súbor Brezovičan,

Detský folklórny súbor Briezka, Klub Mládeže Brezovica, Hnutie detských kresťanských spoločenstiev (eRko - HKSD, územie východ), Občianske združenie Peťa Kašineho, Základná organizácia slovenského zväzu chovateľov Brezovica, Základná organizácia chovateľov poštových holubov Brezovica, Základná organizácia chovateľov poštových holubov LESÍK, a ďalší.

K pravidelným podujatiam patria oslavy príchodu Nového roka, Deň matiek, Veľkonočné trhy, Pálenie vatry, Brezovický Volant, Brezovickí jurmak, Furmanské preteky, cyklopreteky Čarnohurec, Stretnutie s Mikulášom, Vianočné trhy, Silvestrovský výstup na Homôlku, a pod. Všetky tieto aktivity spoluorganizuje Obecný úrad so ZŠ s MŠ a za pomoci jednotlivých dobrovoľníckych organizácií.

Služby obyvateľom – čitateľom poskytuje obecná knižnica Brezovica.

Ku kultúrnym pamiatkam obce patria:

- **Zrúcaniny hradu z 13. storočia**; za kultúrnu pamiatku zrúcanina vyhlásená v roku 1973, zaužívaný názov Pamiatkového objektu Pustý hrad, Hrádok, Číslo ÚZPF 2045/1
- **Kostol rímsko-katolícky**; gotický jednolodňový z roku 1300, renesančne a barokovo upravený; zaužívaný názov NKP - kostol Všetkých svätých
- **Monštrancia, Kostol Všetkých svätých**, Číslo ÚZPF 10407/1, súbor prác Jána Silášeho, levočského zlatníka, od 1.1.2021 sa stal súčasťou Zoznamu národných kultúrnych pamiatok s prioritou ochrany a obnovy k 31.12. 2020, časť 2. Hnuteľné NKP, Diela významných autorov
- **Renesančný polkruhový portál** z rokov 1520 - 25 od Vincenta z Dubrovníka
- **Gotický kamenný epitaf** z roku 1432
- **Renesančný kamenný epitaf** z roku 1587
- **novší Renesančný maľovaný epitaf** z roku 1600
- **Renesančný kaštieľ** z polovice 17. storočia; Číslo ÚZPF 268/1, od 1.1.2021 sa stal súčasťou Zoznamu národných kultúrnych pamiatok s prioritou ochrany a obnovy k 31.12. 2020, časť 1. Nehnuteľné NKP, kaštiele a kúrie
- **Kaplnka pohrebnaá**, doba vzniku – 1874, obdobie neskorého klasicizmu, Zaužívaný názov NKP - kaplnka sv. Heleny, číslo ÚZPF 11206/1
- **Renesančné, barokové a klasicistické kúrie**; Číslo ÚZPF 11883/1, od 1.1.2021 sa stal súčasťou Zoznamu národných kultúrnych pamiatok s prioritou ochrany a obnovy k 31.12. 2020, časť 1. Nehnuteľné NKP, kaštiele a kúrie

- **Cintorín židovský**, doba vzniku cca 1800, lokalita Za pustým hradom, cca 70 náhrobníkov, číslo ÚZPF 11312/1

(Zdroj: Pamiatkový úrad SR- Register nehnuteľných NKP)

3.1.3.2 Technická infraštruktúra

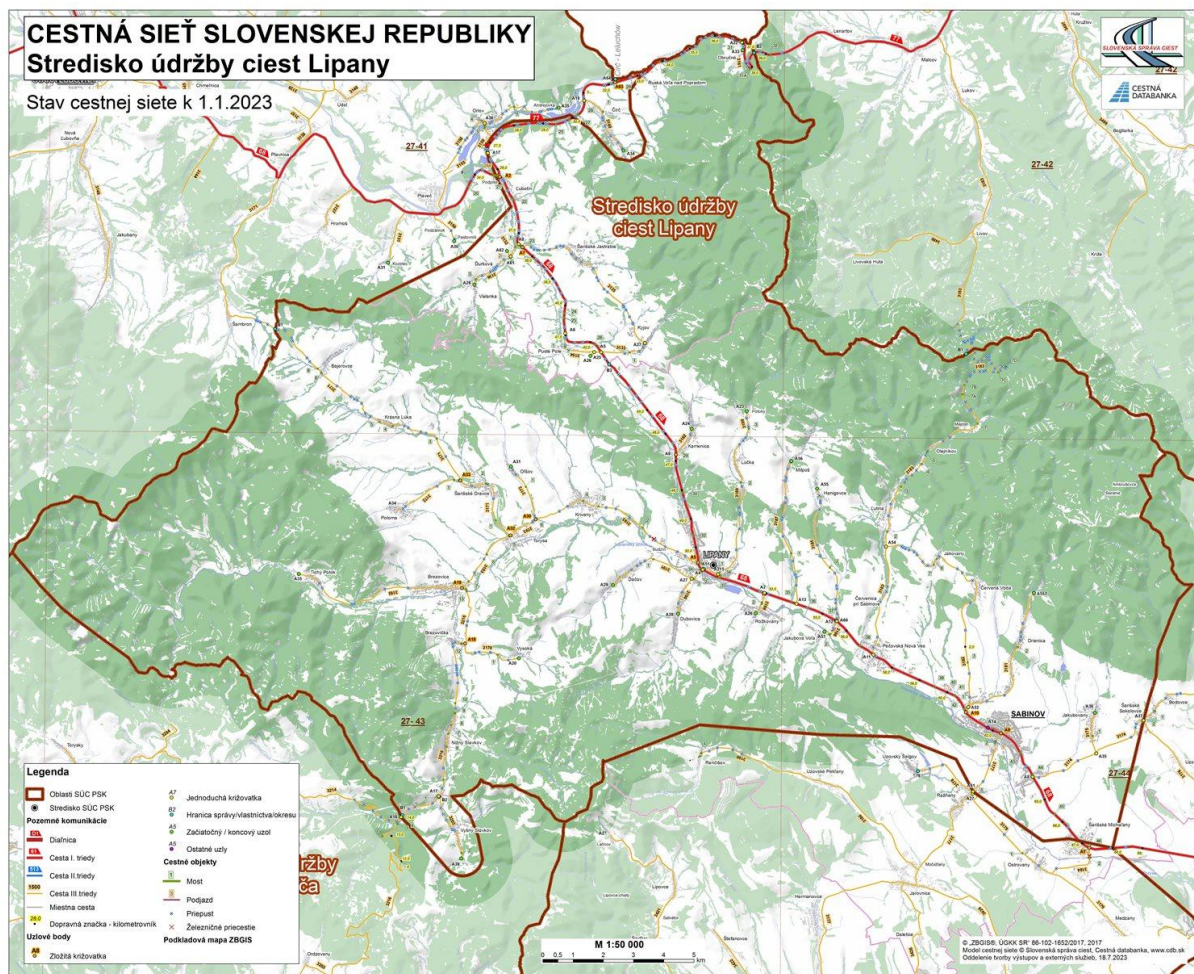
3.1.3.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť

V okrese Sabinov sa na cestu I/68 prechádzajúcou naprieč okresom napájajú len cesty III. triedy vedúce z jednotlivých obcí pozdĺž cesty I. triedy. Vo vzťahu k napojeniu okresu na TEN-T sústavu je významná cesta III/3193 Lipany – Torysa – Brezovica s pokračovaním na cestu III/3216 Brezovička – Nižný Slavkov – Bijacovce s napojením na D1 Beharovce v okrese Levoča. Ďalšia významná cesta je III/3177 Sabinov – Jarovnice – Hermanovce – Bertotovce – diaľnica D1. Dopravné napojenie na cesty II. triedy v okrese nie je.

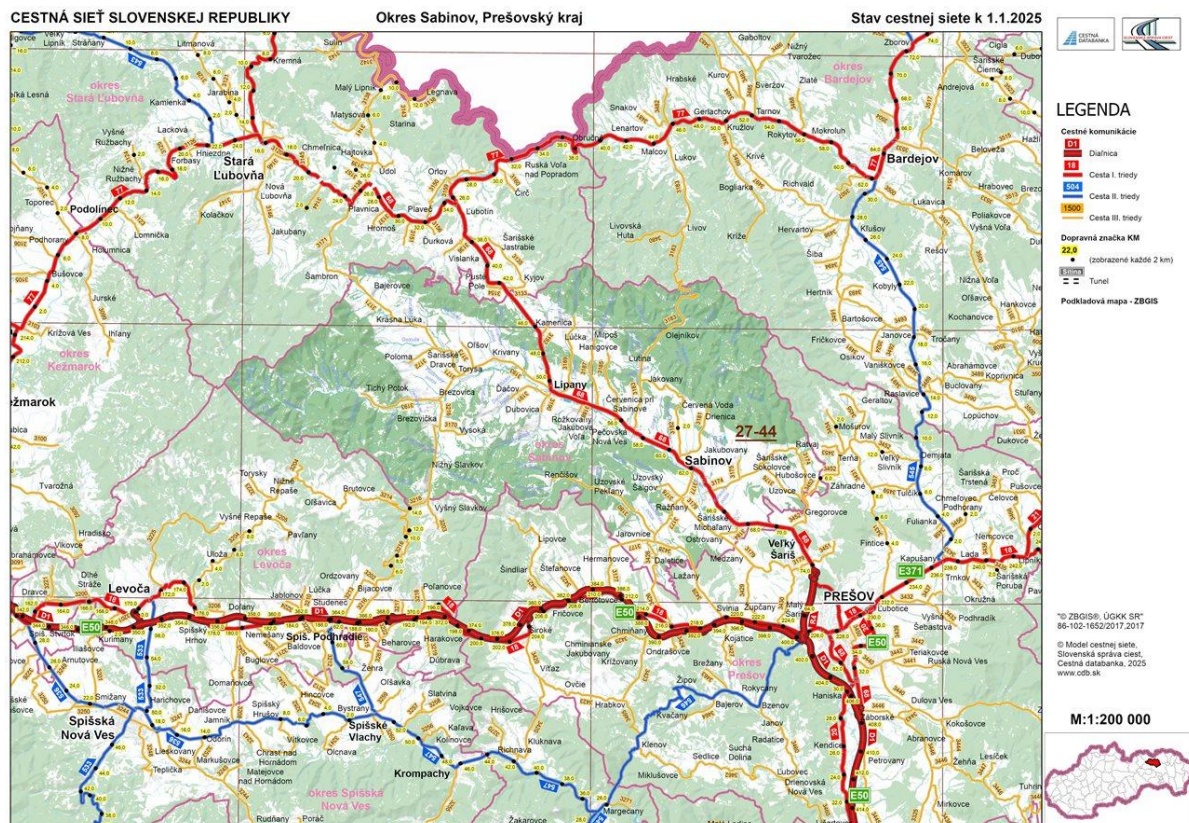
Intravilánom obce Brezovica prechádza cesta III. triedy - 3193, ktorá sa napája na cestu I. triedy v meste Lipany. Cesta III. triedy prepája obec Brezovicu s okolitými obcami. V obci sa nachádza aj cestná sieť obecných komunikácií, ktorá spadá do kompetencií obce.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Obrázok 9. Cestná sieť SR, SÚC Lipany

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Obrázok 10. Cestná sieť okresu Sabinov

Obec Brezovica je súčasťou rozvojovej osi tretieho stupňa, sabinovská rozvojová os: Prešov – Sabinov – Lipany – Plaveč, ktorej cieľom je prepájať stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny (podľa KURS 2001). Obec je typom obojstrannej cestnej zástavby okolo cestnej komunikácie III/3193 v smere Lipany – Torysa – Brezovica s pokračovaním na cestu III/3216 – Bijacovce s napojením na D1 Beharovce v okrese Levoča.

Brezovica je vzdialená od mesta Lipany cca 10 kilometrov. Intravilánom mesta Lipany prechádza cesta prvej triedy I/68 a pokračuje cez mesto Stará Ľubovňa na hraničný prechod Mníšek nad Popradom.

Tabuľka 21. Cesty v katastrálnom území obce

Názov a trieda cesty	Cesta v správe	Dĺžka cesty v katastri obce
<i>Cesta III/3193</i>	<i>Správa a údržba ciest PSK</i>	≈ 5,4 km
<i>Miestne komunikácie</i>	<i>Obec Brezovica</i>	≈ 7,1 km

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje Slovenská správa ciest – Cestná databanka

Popri ceste III. triedy, ale aj popri obecných komunikáciách, sú vo väčšej miere vybudované chodníky. Nedobudované časti chodníkov plánuje obec dobudovať.

Cyklotrasy a turistické trasy

V súčasnosti priamo cez obec prechádza trasa Svätomariánska púť, ktorá spája štyri hlavné pútnické miesta Prešovského kraja (Levoča - Mariánska hora, Ľutina - Bazilika Zosnutia Presvätej Bohorodičky, Litmanová - Hora Zvir, Gaboltov - Kostol sv. Vojtecha). Trasa vedie priamo intravilánom obce Brezovica.

EuroVelo 11 – medzinárodná diaľková cyklotrasa (Nordkapp – Atény). V časti Prešov - Lipany je hotový úsek Prešov - Šarišské Michaľany cez Veľký Šariš, Orkucany – Sabinov.

Brezovica sa nachádza mimo hlavného koridoru cyklocesty EV11, avšak je na ňu dobre napojená cez regionálne cyklotrasy, pričom najbližší a najrýchlejší prístup je v obci Torysa (3 km, cca 10 minút bicyklom), v obci Krivany (5,8 km, cca 20 minút bicyklom), alebo v meste Lipany, ktoré sú dopravnej dostupnosti bicyklom cca 30 minút.

Obcou prechádzajú turistické trasy:

1. Náučno-poznávací Brezovský turistický chodník
2. Modrá turistika

Cestná doprava

Obyvatelia obce majú hromadnú cestnú osobnú dopravu v rámci okresu a kraja zabezpečenú priebežnými linkami SAD Prešov, ktorý je hlavným poskytovateľom osobnej autobusovej dopravy a zmluvným dopravcom. Hlavné spojenia tvoria najmä trasy do Lipian, Prešova, Košíc. Vedľajšie spojenia do Tichého Potoka, Nižného a Vyšného Slavkova a Levoče. Dopravné spojenie v rámci kraja je zabezpečené aj inými prepravnými spoločnosťami, (napr. SAD Poprad, či súkromní prepravcovia na diaľkových alebo medzinárodných linkách).

Železničná doprava

Katastrálnym územím obce neprechádza železničná trať.

3.1.3.2.2 Vodné hospodárstvo a kanalizácia

Zásobovanie pitnou vodou

V súčasnosti je zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a objektov technickej a občianskej vybavenosti riešené z verejného vodovodu prostredníctvom Prešovského skupinového vodovodu, ktorý je v rámci Východoslovenskej vodárenskej sústavy najrozsiahlejším skupinovým vodovodom, a zásobuje prevažnú časť obyvateľov obcí a miest v Prešovskom a Sabinovskom okrese. Obyvatelia, ktorí nie sú napojení na verejný vodovod, využívajú vlastné studne. V obci je 500 rodinných domov, celkovo bytov je 570. Z celkového počtu bytov (570)

je 91,75% napojených na verejnú vodovodnú sieť, 1,75% má vodovod v byte z vlastného zdroja, 3,86% bytov je bez vodovodu (SODB, 2021)

Kanalizačný systém a čistenie odpadových vôd

V obci je vybudovaná kanalizačná sieť. Prípojkou je z celkového počtu domov na kanalizačnú sieť napojených 62,55% domov. Septik, žumpu využíva 28,55%. Bez kanalizácie je 7,09% domov. (SODB, 2021)

3.1.3.2.3 Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Primárnym zdrojom na vykurovanie domácností, ohrev teplej vody, ale aj varenie, je pre obyvateľov obce pevné palivo, ktoré využíva až 54,21% bytov. Plyn ako zdroj energie využíva 38,42% bytov. Územie obce je zásobované strednotlakovým plynovodom. Doplnkovo využívajú obyvatelia obce na vykurovanie aj el. energiu – 2,63%, solárnu energiu 0,18% a kvapalné palivo – 0,18%. Žiadny zdroj energie nevyužíva 13 bytov. (SODB, 2021)

Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie elektrickou energiou je zabezpečené NN sieťou, ktorá je tvorená prevažne vzdušnými vedeniami v rámci celej obce. Obyvatelia obce nevyužívajú elektrinu ako zdroj využívaný na vykurovanie. Modernizované environmentálne prijateľné verejné osvetlenie sa nachádza kombinovane na stĺpoch NN, stĺpoch osvetlenia a telekomunikačných stĺpoch.

3.1.3.2.4 Telekomunikácie, internetové pripojenie a iné bezpečnostné prvky

Celé územie je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov na trhu. Obyvatelia obce sú napojení na verejnú telekomunikačnú sieť, internet ADSL, pripojenie prostredníctvom káblov, internet mobilný, internet prostredníctvom optických káblov.

Bezpečnosť

Ústredňa obecného rozhlasu sa nachádza v objekte Obecného úradu. Rozvod je vedený kombinovane pomocou vlastných stĺpov a stĺpov NN (vzdušným vedením). V obci je inštalovaný kamerový systém.

V obci sa nachádza hasičská zbrojnica, ku ktorej obec plánuje prístavbu.

3.1.3.2.5 Odpadové hospodárstvo

V obci je zabezpečený zber, preprava a zneškodňovanie komunálneho odpadu a drobných stavebných odpadov na základe zmluvy o zbere, preprave a zneškodňovaní komunálneho

odpadu z obce Brezovica. Dodávateľom služieb súvisiacich a odpadmi v súlade so zákonom č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a v zmysle VZN o nakladaní s KO a drobnými stavebnými odpadmi je Brantner Nova s.r.o.

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu za rok 2024 bola 54,60%.

Služby pri zhodnocovaní biologicky rozložiteľných odpadov (ďalej len „BRO“) mobilným zariadením poskytuje Združenie obcí hornej Torysy.

Zber, prepravu, zhodnotenie a recykláciu odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov v súlade s paragrafom 59 ods. 2 Zákona o odpadoch zabezpečuje v súčasnosti OZV ELEKOS.

Obec Brezovica uzatvorila v roku 2023 s poskytovateľom služieb H+EKO, spol. s r.o. zmluvu o bezodplatnom mobilnom zbere elektroodpadu, a to v súlade so zákonom č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov podľa prílohy č. 6, II. časť – Kategórie elektrozariadení, na ktoré sa vzťahuje tento zákon od 15.8.2018 a vyhláška MŽP SR č. 373/2015 Z.z. o rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov v znení neskorších právnych predpisov (príloha č. 16a).

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Štandardy minimálnej vybavenosti obce

Tabuľka 22. Vybavenosť obce

Výber ukazovateľov	Odporúčaná vybavenosť	Stav v obci ÁNO/NIE
Školstvo		
Základná škola s materskou školou	•	ÁNO
Školská jedáleň pri MŠ	o	ÁNO
Ihrisko pre deti	•	ÁNO
Ihrisko pre mládež a dospelých	•	ÁNO
Ihrisko maloplošné (menej ako 2000 m ² plochy)	•	ÁNO
Penzión	o	NIE
Ambulancie	o	Zubná ambulancia
Sociálne služby	o	ÁNO
Potraviny, zmiešaný tovar	•	ÁNO
Knižnica (obecná)	o	ÁNO
Výstavné priestory (výstavné areály a siene)	•	ÁNO
Kultúrny dom	•	NIE
Kostol	o	ÁNO
Cintorín, dom smútku	•	ÁNO
Parky a iné typy verejnej parkovej zelene	o	ÁNO
Zeleň v obytných územiach	o	ÁNO
Zeleň pri občianskej vybavenosti	•	ÁNO
Ostatná zeleň (cintoríny, kempy, zeleň peších zón, ...)	•	ÁNO
Zeleň pri výrobných a priemyselných areáloch	•	ÁNO
Prírodná zeleň (lesy)	•	ÁNO
Chránené územie	•	ÁNO
Pamätihodnosti na úrovni obce (na základe Všeobecne záväzného nariadenia (VZN))		NIE
Služby pre obyvateľov (murár, elektrikár, a iné)	•	ÁNO

Zdroj: vlastné spracovanie, údaje Slovenská správa ciest – Cestná databanka

- odporúčaná vybavenosť o alternatívne doplnenie vybavenosti

3.2 Analýza vonkajšieho prostredia

Prírodné a kultúrne zdroje, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb, inovácie, či stupeň ekonomickej aktivity, teda bohatstvo a dostupnosť vnútorných a vonkajších zdrojov v riešenom území a blízkom okolí, sú dôležitým determinantom schopnosti zhodnocovania potenciálu a patria medzi faktory ovplyvňujúce rozvoj územia a úroveň kvality života obyvateľov, sú dôležitým predpokladom pre rast konkurencieschopnosti. Úroveň interných a externých faktorov, ich vzájomná podmienenosť a ich pôsobenie ako celku ovplyvňuje rozvoj územia vo vysokej miere, a zároveň ovplyvňuje intenzitu rastu výkonnosti miestnych ekonomík.

3.2.1 Vonkajšie faktory rozvoja územia, vplyv vonkajšieho prostredia na rozvoj územia, STEEP analýza

STEPP analýza, ktorá sa používa pri hodnotení vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj obce, bola použitá v rámci analyzovania nasledujúcich faktorov vonkajšieho prostredia ovplyvňujúcich rozvoj a rast miestnej ekonomiky, konkurencieschopnosti a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Súčasťou STEPP analýzy je hodnotenie vplyvu faktorov **sociálnej** (napríklad migrácia obyvateľstva, ponuka služieb, vzdelanosť, orientácia ekonomík blízkeho a vzdialenejšieho okolia, úroveň rozvoja cestovného ruchu, vrátane vidieckeho CR, dopravná obslužnosť), **technologickej** (napríklad inovácie v technológiách a technologických procesoch), **ekonomickej** (napríklad toky peňazí, tovaru, služieb, informácií a energií, ktoré môžu ovplyvňovať fungovanie, stav a rozvoj územia), **ekologickej a politickej** oblasti pôsobiacich z externého prostredia a ovplyvňujúcich interné prostredie.

Vyššie popísané faktory ovplyvňujú schopnosť vytvárať pracovné príležitosti a tvorbu pracovných miest, a tým nepriamo ovplyvňujú výšku migračného salda, ako aj výšku celkového prírastku/úbytku.

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnej ekonomiky v obci je podstatný aj vplyv viacerých faktorov na úrovni Prešovského kraja.

Prešovský kraj je svojou rozlohou 8 972,7 km², ktorá zaberá 18,3 % rozlohy štátu, po Banskobystrickom kraji druhým najväčším krajom na Slovensku. Spoločnú hranicu v rámci Slovenskej republiky má kraj s tromi krajmi, na juhu s Košickým samosprávnym krajom a na západe s Banskobystrickým a Žilinským samosprávnym krajom. Na severe je územie vymedzené štátnou hranicou Slovenskej republiky s Poľskou republikou (Malopoľské a Podkarpatské vojvodstvo) v dĺžke asi 360 km. Časťou svojho toku tvoria hranicu s Poľskou

republikou rieky Poprad a Dunajec. Na východe je územie vymedzené štátnou hranicou s Ukrajinou (Zakarpatská oblasť) v dĺžke asi 38 km.

V obci Nová Sedlica sa nachádza najvýchodnejší bod kraja, ktorý je zároveň najvýchodnejším bodom Slovenska. Na území Prešovského kraja sa nachádza aj najvyšší bod Slovenska, Gerlachovský štít s výškou 2654,5 m. nad morom, naopak najnižšie položené miesto kraja je breh rieky Ondava pri výtoku z kraja na území obce Nižný Hrušov (104 m. nad morom). Vplyvom rozdielnej nadmorskej výšky a členitosti povrchu je územie kraja rozdelené do troch klimatických oblastí, a to chladnej, mierne teplej a teplej.

K zásobovaniu pitnou vodou je využívaných jedenásť vodárenských tokov, ktoré sa nachádzajú v oblasti Vysokých Tatier, prameň Vyšný Slavkov (prešovský skupinový vodovod), nádrž Starina (najväčšia nádrž na pitnú vodu v Strednej Európe) a nádrž Domaša.

Územie Prešovského kraja patrí z hľadiska prírodnej hodnoty k najvzácnejším na Slovensku. Na území kraja sa nachádza 5 národných parkov – Tatranský národný park, Pieninský národný park, Národný park Nízke Tatry, Národný park Slovenský raj a Národný park Poloniny, 2 chránené krajinné oblasti – CHKO Vihorlatský prales a CHKO Východné Karpaty (celým svojím územím sa nachádza na území Prešovského kraja). Karpatské bukové pralesy patria k cezhraničnému bilaterálnemu svetovému prírodnému dedičstvu, ktoré pozostáva z desiatich samostatných lokalít bukových pralesov, pričom štyri z nich sú na Slovensku. Pralesy spadajú do najprísnejšieho piateho stupňa ochrany. Národné prírodné rezervácie Stuzica, Havešová a Rožok sú súčasťou Národného parku Poloniny, prírodná rezervácia Kyjovský prales je súčasťou Chránenej krajinné oblasti Vihorlat. V najväčšej koncentrácii pralesov na Slovensku sa nachádzajú impozantné exempláre jedle, buka a javora osobitného vzrastu a veku. Žije tu viacero vzácných a ojedinelých druhov rastlín, húb a živočíchov. Unikátne exempláre listnatých stromov slúžia na vedecko–výskumné, náučné a kultúrno–výchovné ciele.

Súčasťou územia Prešovského kraja je 180 chránených území menšieho plošného rozsahu. Na území kraja sa nachádza 51 národných prírodných rezervácií, 90 prírodných rezervácií, 5 národných prírodných pamiatok, 33 prírodných pamiatok, 10 chránených areálov a 10 chránených vtáčích území, patriacich do sústavy chránených území (chránené vtáčie územia a územia európskeho významu). Na území PK sa nachádzajú aj 2 biosférické rezervácie (BR Tatry a BR Východné Karpaty).

Jaskyne – Belianska a Zlá diera, európsky unikát, Opálové bane Dubník (22 kilometrov podzemných chodieb) a najvzácnejšia technická pamiatka na Slovensku – Solivar (komplex objektov na čerpanie a varenie soli zo soľanky) tvoria podzemný svet Prešovského kraja

Územie kraja je z hľadiska územného usporiadania Slovenskej republiky vymedzené samosprávnym územným celkom Prešovského samosprávneho kraja a zahŕňa 665 samosprávnych území obcí, najviac v rámci SR a z toho 23 samosprávnych území miest, ktoré sú vytvorené zo 724 katastrálnych území. V kraji sa teda nachádza 665 obcí, a je rozčlenený do 13 okresov (Prešov, Bardejov, Humenné, Kežmarok, Levoča, Medzilaborce, Poprad, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník a Vranov nad Topľou). Rozlohou najväčšími sú okresy Poprad, Bardejov a Prešov, naopak plošne najmenšími sú okresy Levoča, Stropkov a Medzilaborce. Z celkového počtu obyvateľov žije 44,9 % v mestách (v krajskom meste ku 31.12.2024 žilo 81 702 obyvateľov).

Počet obyvateľov 810 008 ku 31.12.2024 sa v PK oproti roku 2023 zvýšil o 1 198 obyvateľov (808 810 ku 31.12.2023). Počtom obyvateľov je Prešovský kraj najväčším krajom. Spomedzi všetkých krajov je v Prešovskom kraji dlhodobo najvyšší prirodzený prírastok. Na druhej strane sa z Prešovského kraja vysťahovalo najviac obyvateľov, a to najmä z okresov Stropkov, Svidník, Humenné, Snina a Medzilaborce. Veková štruktúra populácie Prešovského kraja ku 31.12.2024 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi naznačuje demografické starnutie obyvateľstva. Prešovský kraj v porovnaní s ostatnými krajinami má dlhodobo v populácii najvyšší podiel detí do 14 rokov (18,25%) a najnižší podiel obyvateľov v poproduktívnom veku starších ako 65 rokov (16,53%). PK má zároveň však menej priaznivý podiel produktívneho obyvateľstva, a to na úrovni 65,22 %. Priemerný vek obyvateľa dosiahol ku 31.12.2024 hodnotu 39,84 rokov a je v rámci Slovenska najnižší, podobne ako aj index starnutia obyvateľstva na úrovni 90,58 oproti napr. Nitrianskemu kraju, kde bol index starnutia na úrovni 150,13 – teda najvyšší spomedzi krajov. Pomyselnú hranicu medzi okresmi s celkovým prírastkom a okresmi s celkovým úbytkom tvorí hranica medzi okresmi v juhozápadnej časti kraja a okresmi v severovýchodnej časti kraja.

V roku 2024 dosiahla miera nezamestnanosti v PK hodnotu 7,94 % a v porovnaní s ostatnými krajinami je dlhodobo najvyššia. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo – 395 615 obyvateľov tvorilo 48,84 %, disponibilný počet uchádzačov bol na úrovni 31 403, čo je dlhodobo najnižšia dosiahnutá úroveň. Pracujúcich vo veku 15 – 55+ rokov bolo 354 900, čo tvorí 43,81% z celkového počtu obyvateľov. Priemerná mesačná čistá mzda bola v roku 2024 na úrovni 1 159 eur a bola najnižšia spomedzi všetkých krajov Slovenska.

Situácia mladých ľudí na trhu práce v Prešovskom kraji nie je lichotivá. Index ekonomickej závislosti mladých ľudí je 27,99%, a teda najvyšší spomedzi všetkých krajov.

Táto situácia núti nezamestnaných mladých ľudí vycestovať za prácou do krajín Európskej únie. PK je krajom s absolútne najvyššou krátkodobou migráciou za prácou. Pracujúcich

v zahraničí (výberové zisťovanie pracovných síl) bolo za rok 2024 v priemere 22,5%. Rizikovou skupinou z hľadiska uplatnenia na trhu práce sa stávajú aj nezamestnaní nad 45 rokov veku, u ktorých nízka jazyková vybavenosť a zdravotné problémy sťažujú hľadanie práce doma aj v zahraničí.

Na území kraja koncom roka 2023 pôsobilo 29,2 tisíc právnických osôb, z toho bolo 24,2 tisíc podnikov zameraných na tvorbu zisku. Takmer tretina z nich podnikala v oblasti obchodu a priemyslu, 14,6 % v stavebníctve a 12 % v odborných vedeckých a technických činnostiach. Svoje podnikanie malo v Prešovskom kraji aj 64,1 tisíc fyzických osôb- podnikateľov, z ktorých 60,8 tis. podnikalo na základe živnostenského zákona. 38,3 % živnostníkov orientovalo svoju činnosť do stavebníctva, 17,7 % do priemyselnej výroby a 12,1 % do obchodu. Vyplýva z toho, že medzi živnostníkmi má v kraji silné zastúpenie stavebníctvo, právnické osoby sú viac koncentrované v obchode, priemysle a odborných službách. PK je región s rastúcim sektorom MSP.

Z hľadiska tvorby HDP patrí Prešovský kraj v hodnotení ekonomického postavenia k menej výkonným regiónom Slovenska. V roku 2023 najväčší podiel na regionálnej hrubej pridanej hodnote - viac ako 25% tvoril priemysel, 18,8% tvoril obchod, doprava, ubytovanie a stravovanie, verejná správa, povinné sociálne zabezpečenie, zdravotníctvo a sociálna pomoc tvorili spolu 17,2%.

Priemysel v kraji je rôznorodý. Zastúpený je kovospracujúcim, drevospracujúcim, potravinárskym, elektrotechnickým, strojárskym, chemickým, textilným a odevným priemyslom. Je koncentrovaný hlavne do okresných miest. Medzi najvýznamnejšie podniky v kraji patria:

Tatravagónka Poprad - výroba železničných vozňov a komponentov

Lear Corporation Seating Slovakia v Prešove - výroba sedadiel do automobilov

Pivovar Šariš a TOPVAR

MECOM GROUP v Humennom - potravinárska výroba

MILK-AGRO v Prešove - mliekarenský priemysel

Nexis Fibers v Humennom - výroba syntetických vlákien

Bukóza Export-Import vo Vranove nad Topľou - obchod a export-import

Chemosvit folie vo Svite - výroba obalových materiálov

Bukocel v Hencovciach - výroba drevených výrobkov

Prešovský kraj patrí dlhodobo ku ekonomicky najslabším krajom, čiastočne z dôvodu, že kraj má prevažne vidiecky charakter. Na základe regionalizácie OECD patrí PSK medzi prevažne vidiecke regióny. V sídelnej štruktúre PSK, tak ako je to charakteristické pre celé územie SR,

prevládajú malé obce do 1000 obyvateľov. Z hľadiska medzinárodnej dopravy má významnú polohu v smere sever – juh, ale i východ – západ. Prechádza ním dôležitý hlavný slovenský severný cestný koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Prešov – Košice, v smere sever – juh východný medzinárodný koridor Poľsko – Stará Ľubovňa – Prešov a Poľsko – Svidník - Prešov, ktorý pokračuje po spoločnej trase do Košíc a Maďarska. Železničné trate medzinárodného, resp. celoštátneho významu sú Žilina – Košice – Medzilaborce a Plaveč – Prešov – Košice. Verejnú autobusovú dopravu zabezpečujú široko rozvetvené linky autobusovej dopravy. Pre individuálnych motoristov slúži hustá sieť ciest rôznej kategórie s dĺžkou 3 186 km. Viac ako pätina slovenských diaľnic sa nachádza práve v Prešovskom kraji.

V školskom roku 2023/2024 sa v PK nachádzalo 540 materských škôl, 375 základných škôl, 38 gymnázií a 64 stredných odborných škôl. Z vysokých škôl v Prešove sídli Prešovská univerzita, a Fakulta výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach a Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia.

Zdravotná starostlivosť sa poskytovala v roku 2023 v 2 074 zdravotníckych zariadeniach, ktorých súčasťou bolo 17 nemocníc, cca 1640 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a 8 liečební (špecializované zariadenia na liečbu chronických ochorení alebo rehabilitáciu). Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd, čo sa odráža v množstve prameňov, ktorých je na území kraja cca 400. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Väčšinu týchto minerálnych prameňov využívajú miestni obyvatelia, niektoré z nich sa plnia do fliaš ako kvalitné minerálne, stolové, či liečivé vody. Patrí k nim najmä Ľubovnianska, Sulínka, Cigel'ka, Salvator, či Baldovská. Sú považované za vzácny prírodný zdroj a bezpochyby sú ďalším predpokladom rozvoja územia. Sieť zariadení zdravotníckej starostlivosti dopĺňajú vyhľadávané kúpele. V súčasnosti sa nachádzajú na území kraja známe balneologické a klimatické kúpeľné komplexy. Balneologické kúpele zamerané na choroby pohybového a obehového ústrojenstva vznikali v blízkosti prameňov už v minulosti. Na území kraja nájdeme jedny z najstarších kúpeľov na Slovensku - Bardejovské kúpele. Známe sú však aj Kúpele Vyšné Ružbachy - známe najmä svojím prírodným výtvorom - travertínovým jazierkom - kráterom a Kúpele Červený kláštor – Smerdzonka, vhodné na kožné ochorenia. Klimatické kúpele nájdeme na území kraja najmä vo Vysokých Tatrách, kde je využité horské prostredie a jeho blahodarný vplyv na dýchacie cesty. Známe sú najmä kúpele Tatranská Polianka, Nový Smokovec, Tatranské Matliare, či Tatranská kotlina

Aj keď Prešovský kraj na základe ekonomických ukazovateľov patrí k zaostalejším regiónom Slovenska, nenasvedčuje tomu územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje. Prírodné prostredie je relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou, čo vytvára vhodné podmienky pre rozvoj CR. Turisticky zaujímavé a zároveň najnavštevovanejšie sú mestá Prešov, Bardejov, Kežmarok, Levoča, Stará Ľubovňa, ale aj región Vysokých Tatier, vrátane mesta Poprad. V PK je 5 galérií vrátane pobočiek a 29 múzeí, vrátane Múzea Andyho Warhola, v ktorom v súčasnosti prebieha rekonštrukcia.

V meste Prešov sídlia významné cirkevnosprávne inštitúcie gréckokatolíckej, pravoslávnej a evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku.

PK je v regionálnom porovnaní tretím najnavštevovanejším krajom.

3.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia. SWOT analýza

Dôležitou súčasťou procesu prípravy strednodobého strategického dokumentu je procesný krok, v rámci ktorého spracovateľ sumarizuje a systemizuje získané dáta. Na základe systemizovaných dát následne vypracováva a predkladá výstup - hodnotenie súčasného stavu územia prostredníctvom využitia metódy analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození. Táto metóda je považovaná za jeden z dôležitých nástrojov strategického plánovania, je determinantom, určujúcim činiteľom v procese stanovenia podmienok ovplyvňujúcich rozvoj územia v strednodobom horizonte, v procese definovania strategickkej a programovej časti. SWOT analýza systemizuje, prioritizuje a precizuje údaje z dôveryhodných zdrojov, ktoré naznačujú možnosti využitia endogénneho potenciálu, prekážky, resp. bariéry v oblastiach s potenciálom rozvoja na jednej strane, a zároveň ponúkané možnosti/príležitosti rozvoja obce, ako aj ohrozenia rozvoja vonkajšími faktormi na strane druhej. Priorizované a systemizované informácie sa stávajú východiskom pre identifikáciu kľúčových potrieb a pre nastavenie udržateľnej politiky obce premietnutej do rozvojovej stratégie.

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB

Tabuľka 23. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá geografická poloha vhodná pre rozvoj CR - dobré dopravné spojenie - rozvinutá cestná sieť (obec sa rozkladá po oboch stranách cesty III. triedy) - dobrá dostupnosť bicyklom do blízkych miest - dostatočný prírodný a kultúrny potenciál - vhodné podmienky pre profesionálny a rekreačný šport - vysoký počet obyvateľov v produktívnom veku - budovanie IBV - záujem zo strany obyvateľov a mladých rodín o bývanie v obci - možnosť nájomného bývania - zavádzanie bezpečnostných prvkov v obci - verejný vodovod - zachovaný vidiecky ráz územia - možnosť „zdravého bývania“ - tradície v organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí - moderná samospráva s vysokou mierou zavádzania inovácií - existencia vzdelávacej infraštruktúry predprimárnej, primárnej a sekundárnej	- nízka dostupnosť zdravotnej starostlivosti - nedostatok pracovných príležitostí - absencia inžinierskych sietí, dažďovej kanalizácie, miestnych komunikácií v IBV - zlý technický stav a vysoká energetická náročnosť budov vo vlastníctve obce, (ZŠ s MŠ) - zastaralé vybavenie a zlý technický stav kuchyne ZŠ s MŠ - absencia zberného dvora - absencia moderného multifunkčného športového areálu s využitím alternatívnych zdrojov energie - absencia otvoreného priestoru pre zimné športy (ľadová plocha) - nedostatok nájomného bývania - nevybudované cyklotrasy - zlý technický stav strechy na existujúcich nájomných domoch - zlý technický stav historických budov vo vlastníctve obce - zlý technický stav a nedostatočná kapacita zdravotného strediska - zlý technický stav spevnených plôch a oplotenia na cintoríne - absencia verejného osvetlenia v nových lokalitách obce určených na výstavbu - nedobudované prvky zelenej infraštruktúry - nedostatočný rozsah monitorovania priestorov kamerovým systémom - nevysporiadané pozemky v katastri obce - nízky rozpočet obce
Príležitosti	Ohrozenia
- blízkosť okresných miest - blízkosť zamestnávateľov etablovaných na trhu - vyššia atraktivnosť obce pre mladé rodiny - získanie investícií na realizáciu PZ - dopyt po domácich, eko a bio produktoch,	- legislatívne zmeny vo vzťahu k samospráve (konsolidačné opatrenia, dlhová brzda) - legislatívne zmeny - nepriaznivé prostredie pre podnikanie - nízka atraktivnosť obce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

- vytvorenie krátkych odbytových reťazcov pre obyvateľov blízkych miest - podpora z národnej úrovne v oblasti budovania cyklotrás - poskytnutie podpory v súlade so zákonom 336/2015 Zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov z 11. novembra 2015 - podpora vidieckeho cestovného ruchu z národnej úrovne - podpora definovaných prioritných oblastí z EŠIF, POO a iných FM - zapájanie sa do výziev a úspešnosť obce pri získavaní NFP, dotácií a efektívne čerpanie zo ŠF, Plánu obnovy a odolnosti a iných FM	- nedostatok pracovných príležitostí - odliv mladých - nedostatočný záujem zo strany návštevníkov - nedostatočný záujem o poskytovanie služieb zo strany podnikateľov - ukončenie činností alebo znižovanie stavu zamestnancov zamestnávateľmi z regiónu - nedostatočné využitie a zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu - neúspešnosť pri získavaní NFP, dotácií - vývoj cien komodít závislých od politickej/spoločenskej situácie
---	--

3.4 Identifikácia potrieb

Identifikované potreby, chápané aj ako „rozvojové výzvy“, tvoria východisko pre prípravu ďalších častí dokumentu. V intenciách udržateľného využívania a zhodnocovania potenciálu územia s cieľom rozvoja územia sú definované potreby generujúce výzvy v nasledujúcich oblastiach:

- 1.) Technická a environmentálna infraštruktúra, infraštruktúra bývania a občianskej vybavenosti, infraštruktúra súvisiaca s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami.
- 2.) Služby, rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry sociálnej, kultúry a CR, digitalizácia. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť.

Podmienkou kvalitnej ponuky a udržateľnosti poskytovaných služieb je existencia ponuky vhodných prírodných a kultúrnych podmienok, modernizácia a kvalita technickej, environmentálnej, voľnočasovej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s komplexnými službami a určitým stupňom ekonomického, technického a sociálneho rozvoja, ako aj ponuka rôznych voľnočasových aktivít. Narastajúca teplota vedie k zmenám v rôznych ekosystémoch, vrátane negatívnych vplyvov na život človeka. Z hľadiska zachovania zdravých ekosystémov je jedným z najvýznamnejších environmentálnych problémov v súčasnosti zmena klímy, ktorá v dôsledku negatívnych ľudských činností spôsobuje neustále zvyšovanie koncentrácie skleníkových plynov v atmosfére. OZE prispievajú k ochrane životného prostredia a k diverzifikácii činností v oblasti poľnohospodárstva a priemyslu. Podporujú inovácie a rozvoj informačných technológií. Cieľom energetickej politiky SR je zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektriny a tepla. Mestský a vidiecky cestovný ruch a agroturizmus zhodnocujú prostredníctvom svojich produktov s vysokou pridanou hodnotou ekonomický potenciál mestskej a vidieckej krajiny, a to najmä vďaka jej prírodným, historickým a kultúrnym zdrojom, miestnym tradíciám, vďaka zdravému životnému prostrediu a miestnym produktom a službám, ktoré sú súčasťou identity regiónu.

Úroveň materiálne - technického zázemia pre vymedzené oblasti tvorí dostupnosť a kvalita relevantných infraštruktúr, napríklad dopravná, environmentálna, zelená alebo sociálna. Napojenie na verejný/obecný vodovod a vybudovaná kanalizácia patria k základným atribútom bývania v 21. storočí a najmä k základným hygienickým štandardom.

Identifikácia konkrétnych potrieb, východísk a možných riešení

1. Budovať kvalitnú environmentálnu infraštruktúru s cieľom zlepšenia odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd.
2. Budovať kvalitnú technickú infraštruktúru, vrátane cestnej (výstavba, rekonštrukcia a údržba miestnych komunikácií) a štandardizovať jej úroveň.
3. Klásť väčší dôraz zvyšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie energetickej náročnosti. Zvyšovať energetickú efektívnosť verejných budov, vrátane využitia OZE.
4. Cielene investovať do infraštruktúry malých rozmerov, do technickej, sociálnej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s CR a voľným časom.
5. Zachovať prírodné prostredie, efektívne využívať a zhodnocovať prírodný potenciál, podporovať zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času.
6. Uchovávať, chrániť, šíriť a zhodnocovať lokálne a regionálne kultúrne dedičstvo, zachovať identitu. Revitalizovať zanedbané a nevyužívané územia, transformovať na oddychové, či iné zóny.
7. Klásť väčší dôraz na ochranu biologickej diverzity, efektívne využívať pôdu, ekosystémový prístup vrátane zelených infraštruktúr.
8. Eliminovať odliv mladých ľudí.
9. Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov, návštevníkov, a ostatných.

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica na obdobie 2025 – 2031 svojím zameraním vytvára podmienky pre udržateľný hospodársky, sociálny a územný rozvoj obce, s ohľadom na potenciál rozvoja, na zachovanie a zhodnotenie historického a kultúrneho dedičstva, bezpečnosť, ochranu prírody, a na dodržanie zásady rešpektovania medzinárodných záväzkov v oblasti životného prostredia. Strategická časť definuje „Politiku obce“ premietnutú do cieľa politiky a priorít.

V súvislosti s inovatívnym prístupom ku tvorbe rozvojovej stratégie je cieľ politiky koncipovaný prierezovo a zároveň tematicky. Zohľadňuje identifikované potreby, potenciál, možnosti, špecifiká, ale aj možné ohrozenia.

Kvôli lepšej orientácii sú aj v strategickej časti politika, cieľ politiky a priority prehľadne spracované.

V záujme dosahovania cieľa politiky je nutné cielene smerovať intervencie do územia s vysokým rozvojovým potenciálom a zabezpečiť tak výkonnosť a rast konkurencieschopnosti a rozvoja miestnej ekonomiky s pozitívnym dopadom na zvýšenie kvality života obyvateľov.

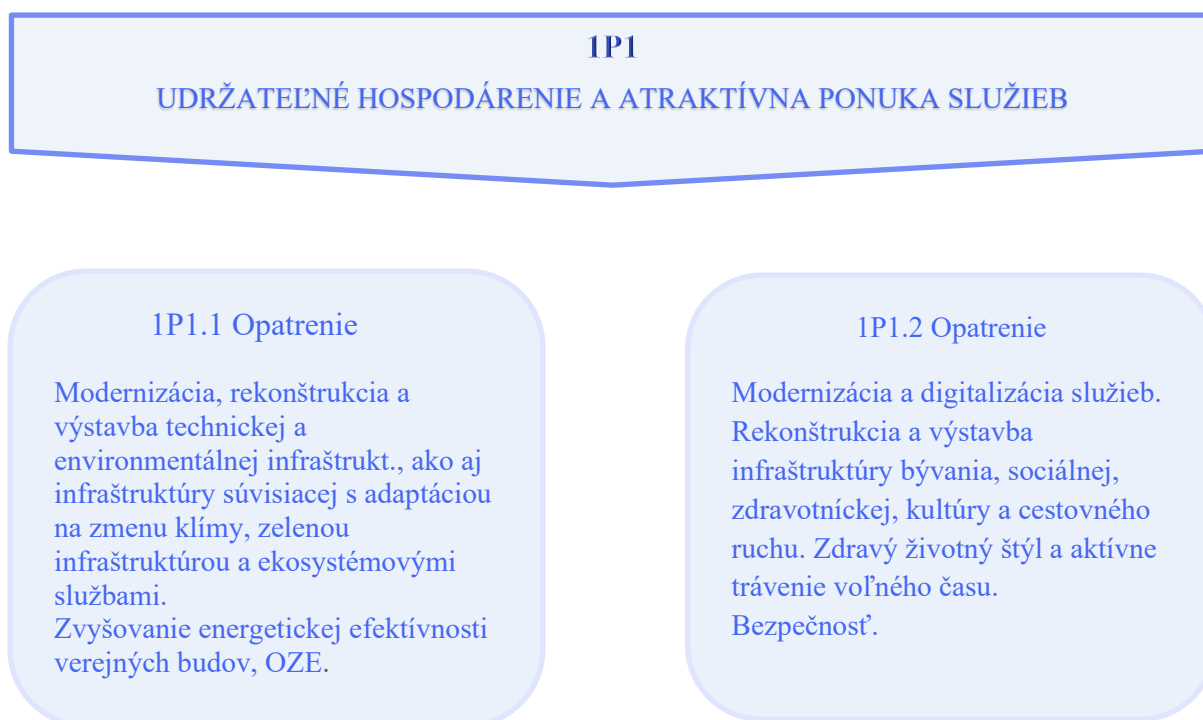
Obrázok 11. Politika obce

5 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Identifikované potreby sú v programovej časti transformované a integrované do jednotnej štruktúry priorít a opatrení. Opatrenia a projektové zámery v tejto časti sú nástrojmi na dosiahnutie cieľa politiky. Cieľ politiky je prierezoový, a preto programová časť logicky nadväzuje na strategickú časť. Výsledkom procesu implementácie PHRSR bude vytvorenie prostredia priaznivého pre zvyšovanie výkonnosti miestnej ekonomiky, dotknutých subjektov, ale aj vytvorenie prostredia priaznivého pre zvyšovanie kvality života obyvateľov.

Konkrétne projektové zámery, ktoré obec plánuje realizovať v období 2025 – 2031, navrhnuté na základe identifikovaných potrieb, sú kvôli lepšej prehľadnosti aj v programovej časti spracované v tabuľkách.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 24. Prehľad investičných zámerov

Priorita	Opatrenie	Projektový zámer
UDRŽATELNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB	1P1.1 Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštruktúry, ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE.	1P1.1.1 Výstavba cyklotrasy
		1P1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
		1P1.1.3 Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka
		1P1.1.4 Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami
		1P1.1.5 Výstavba a vybavenie zberného dvora
		1P1.1.6 Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)
		1P1.1.7 Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami
		1P1.1.8 Rekonštrukcia ZŠ s MŠ
		1P1.1.9 Rekonštrukcia a zateplenie strechy (nájomné byty č. 394)
		1P1.1.10 Rekonštrukcia kúrie
		1P1.1.11 Rekonštrukcia kaštieľa
		1P1.1.12 Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska
	1P1.2 Modernizácia a digitalizácia služieb. Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry bývania, sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť	1P1.2.1 Výstavba obecných nájomných bytov
		1P1.2.2 Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ
		1P1.2.3 Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne
		1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska
		1P1.2.5 Výstavba ľadovej plochy
		1P1.2.6 Rozšírenie verejného osvetlenia
		1P1.2.7 Rozšírenie kamerového systému
		1P1.2.8 Revitalizácia námestia a širšieho centra obce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

V súlade s uplatnením princípu integrovaných územných investícií a integrovaného prístupu k územnému rozvoju je cieľom PHRSR novým prístupom manažmentu obce k podpore rozvoja miestnej ekonomiky a novým nasmerovaním politiky dosiahnuť cieľ politiky do roku 2031.

V rámci jednotlivých oblastí je potrebné zabezpečiť podmienky pre efektívne a cielené využitie finančných zdrojov obce, príspevkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov, rôznych finančných mechanizmov a dotácií, štátneho rozpočtu a vlastných finančných zdrojov prijímateľov.

5.1 Špecifikácia a popis opatrení a projektových zámerov

Výber a zameranie opatrení a vymedzenie územných a tematických investícií do oblastí s potenciálom rastu a rozvoja je načrtnutý v časti Špecifikácia a popis opatrení.

Cieľom politiky obce je v období 2025 – 2031 vybudovať atraktívne, jedinečné a konkurencieschopné prostredie, zabezpečiť stabilitu miestnej ekonomiky s následným generovaním dostupných kvalitných, atraktívnych a moderných služieb. Zameranie opatrení definovaných v tomto dokumente reaguje na potreby obce, ktoré vznikali v rámci jednotlivých oblastí už dlhšie obdobie. Cieľom predkladaného dokumentu je realizáciou opatrení podporiť rozvoj funkčných a udržateľných komún, ktoré sa budú aktívne podieľať na rozvoji územia. Definované potreby sú odrazom nedostatkov, ktoré primárne z dôvodu nepostačujúcich finančných prostriedkov nemohli byť v období 2015 - 2024 riešené. Implementácia strategického dokumentu posilní koncepčný prístup k strategickému a územnému plánovaniu, zabezpečí integráciu rozvojových dokumentov s národnou a nadnárodnou legislatívou a zabezpečí súlad relevantných strategických dokumentov s plánovanou realizáciou jednotlivých investícií zameraných územne a tematicky.

V zmysle platnej legislatívy predstavujú štrukturálne fondy doplnkový zdroj financovania potrieb podporujúcich miestny a regionálny rozvoj. V priebehu implementácie tohto dokumentu budú všetky aktivity realizované v súlade s platnou legislatívou a s ohľadom na zákon č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V prípade, že sa realizácia projektových zámerov bude týkať „výstavby v okolí vodných tokov s neupraveným, prírodným korytom, platí podmienka zabezpečenia individuálnej protipovodňovej ochrany na prietok Q100 (storočnej veľkej vody) v rámci jednotlivých stavieb na náklady ich investorov“. V k. ú. Brezovica sa nachádzajú vodárenské zdroje. Je nutné rešpektovať záväzné podmienky pre spôsob hospodárskeho využitia plôch vo vymedzených ochranných pásmach vodárenských zdrojov Brezovica III, Brezovica IV, Brezovica ČS-1, Brezovica ČS-2, ktoré boli stanovené rozhodnutím OÚ ŽP v Prešove č. ObÚŽP/2007/0025-05/Gi-ŠVS zo dňa 31.12.2007 a vodárenských zdrojov Brezovica I., IA, ktoré boli stanovené rozhodnutím OÚ ŽP v Prešove č. ObÚŽP/2007/0005-06/UL-ŠVS zo dňa 10.09.2007. (ÚPN, 2020).

V prípade, že sa realizácia projektových zámerov bude dotýkať plôch priemyselnej výroby, podľa ustanovenia § 37 Vyhlášky MŽP SR č. 248/2023 Z. z. o požiadavkách na stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia o umiestňovaní zdrojov znečisťovania ovzdušia, budú PZ

vypracované tak, aby boli dodržané zásady umiestňovania nových zdrojov znečisťovania ovzdušia, vrátane dodržania odporúčaných odstupových vzdialeností od už jestvujúcich zdrojov znečisťovania ovzdušia podľa Prílohy č. 10 vyhlášky. Zároveň budú zahrnuté všetky atribúty riešeného územia vo vzťahu k jeho súčasnému aj plánovanému využitiu, vrátane geomorfologického členenia a meteorologických podmienok.

V prípade realizácie PZ zasahujúcich do národných kultúrnych pamiatok (ďalej len „NKP“) budú NKP rešpektované a postup realizácie PZ bude v súlade s ustanoveniami zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. Akákoľvek stavebná činnosť na objektoch evidovaných v registri nehnuteľných pamiatok v Ústrednom zozname pamiatkového fondu bude možná len v súlade s podmienkami stanovenými v rozhodnutí Krajského pamiatkového úradu v Prešove po jeho vydaní.

V k. ú. obce Brezovica je zaregistrovaný výskyt potenciálnych a stabilizovaných svahových deformácií a jednej aktívnej svahovej deformácie. Aktívna svahová deformácia sa nachádza v extraviláne obce. Pravdepodobne vznikla účinkom klimatických faktorov a bočnou hĺbkovou eróziou a abráziou. Nestabilné je aj bezprostredné okolie zaregistrovaných svahových deformácií. Aktivizácia svahových deformácií je možná vplyvom prírodných pomerov alebo negatívnymi antropogénnymi zásahmi, resp. ich kombináciou. Do rajónu potenciálne nestabilných území s priaznivou geologickou stavbou pre občasný vznik svahových deformácií sú zaradené ďalšie svahy v širšom okolí zaregistrovaných svahových pohybov. Potenciálne nestabilné územia sú citlivé na negatívne antropogénne zásahy. Svahové deformácie v predmetnom území negatívne ovplyvňujú možnosti využitia nestabilných území pre stavebné účely. V prípade výskytu potenciálnych a stabilizovaných zosuvov na riešenom území vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia budú posúdené a overené inžiniersko-geologickým prieskumom.

V prípade výskytu stredného radónového rizika na riešenom území vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia budú posúdené podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 98/2018 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Dopravný úrad je dotknutým orgánom štátnej správy v povoľovacom procese stavieb a zariadení nestavebnej povahy v ochranných pásmach letísk a leteckých pozemných zariadení ako aj pri ďalších stavbách, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky, na základe čoho je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré prečnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačie stanice
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje.

CIEĽ POLITIKY

PRIAZNIVÉ PROSTREDIE PRE ŽIVOT, PODNIKANIE, CESTOVNÝ RUCH A ODDYCH

IP1

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB

Politika obce a cieľ politiky definujú možný, želaný stav, ktorý by mohol nastať do roku 2031 implementáciou definovaných projektových zámerov. V zmysle cieľa, ktorý si obec stanovila v súvislosti s realizáciou politiky obce v období 2025 – 2031 je zabezpečiť priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych. Šetrné využívanie prírodného a kultúrneho potenciálu so zabezpečením ekosystémového prístupu je základom pre rast konkurencieschopnosti a celkovej výkonnosti miestneho hospodárstva.

Za najväčšie výzvy, ktoré obec prioritizovala, považuje znižovanie energetickej náročnosti v budovách vo vlastníctve obce, dobrú cestnú dostupnosť a prepojenosť obce, odvádzanie a čistenie odpadových vôd a bezpečné bývanie a podnikanie v spojení so zdravým životným štýlom a zmysluplným trávením voľného času.

Pohorie Bachureň a Levočské vrchy sú prostredím priaznivým pre aktívne a zmysluplné trávenie voľného času a pohyb podporujúci zdravý životný štýl. Obec Brezovica a taktiež jej okolie ponúkajú prírodné a kultúrno-historické atrakcie a tradičné špeciality. Katastrálne územie obce je súčasťou tradičného vidieckeho regiónu. Prostredníctvom realizácie projektových zámerov je cieľom obce vybudovať modernú a ekologicky zodpovednú samosprávu a zvýšiť dostupnosť kvalitných ekosystémových služieb.

Samospráva v súvislosti so zachovaním jedinečnosti kultúry a tradícií plánuje rekonštruovať kúriu a kaštieľ a vytvoriť tak dostupný inkluzívny priestor na organizovanie kultúrnych, spoločenských a komunitných podujatí.

Samospráva si taktiež uvedomuje, že akýkoľvek druh športu a pohybové aktivity predstavujú dôležitú súčasť života každého človeka. Ich pravidelným vykonávaním sa posilňuje nielen telesné zdravie, psychická pohoda, celková fyzická kondícia, predchádza sa civilizačným ochoreniam, ale posilňujú sa sociálne väzby a pocit spolupatričnosti v komunite. Voľný čas plní v živote človeka, najmä však v živote detí a mládeže, viaceré dôležité funkcie. Na základe historických skúseností je možné povedať, že v živote detí a mládeže plní veľmi dôležitú funkciu, a tou je funkcia výchovná, resp. formujúca a výchovná. V prostredí menších obcí zohráva šport významnú spoločenskú, výchovnú a komunitnú funkciu - spája generácie, vytvára priestor pre spoluprácu a rozvíja zdravé životné návyky už od detstva. Samospráva plní dôležitú úlohu pri vytváraní vhodných podmienok na zmysluplné využívanie voľného času, športovanie. Výstavbou/obnovou multifunkčného ihriska vytvorí obec moderný, bezpečný a podnetný priestor pre hru, pohyb, šport, pohybové aktivity, rozvoj detí predškolského a mladšieho školského veku, a všetkých obyvateľov, či návštevníkov uprednostňujúcich zdravý životný štýl – dospelí, seniori, deti, mládež – ako miesto pre šport, pohyb a komunitné aktivity. V obci Brezovica má šport významné postavenie. V obci je aktívny športový klub so špecifikáciou futbal. Pre členov FK je dennodenný tréning v kvalitnom modernom športovom prostredí dôležitý. Obec v rámci rekonštrukcie futbalového ihriska realizovala vyrovnanie hracej plochy, inštaláciu zavlažovacieho systému a výsev nového trávnik. Obec plánuje obnovu/výstavbu multifunkčného ihriska v areáli ZŠ s MŠ.

Výstavbou a údržbou kultúrnej a športovej infraštruktúry, podporou školských a mládežníckych aktivít, ako aj organizovaním spoločenských a športových podujatí zabezpečuje samospráva investície do zdravia, vzdelania a budúcnosti svojich obyvateľov a návštevníkov, a zároveň vytvára atraktívne udržateľne sa rozvíjajúce prostredie.

Významnou súčasťou kvality života v obci je bezpečnosť. Samospráva do svojich priorít v období rokov 2025 – 2031 zaradila rekonštrukciu verejného osvetlenia, ktoré je súčasťou technickej infraštruktúry obce a významne prispieva ku kvalite života jej obyvateľov. Verejné osvetlenie je zastaralé, energeticky náročné, čím neprispieva k udržateľnému a zodpovednému hospodáreniu. Výmenou svetelných bodov dôjde ku zníženiu prevádzkových nákladov podstatnou úsporou energie, zvýšeniu bezpečnosti chodcov, cyklistov a vodičov najmä v zimnom období a nočných hodinách, zníženiu kriminality a zvýšeniu pocitu bezpečia na verejných priestranstvách. Samospráva touto investíciou prispeje zároveň k zvyšovaniu úrovne

bezpečnosti, zdravia a ochrany života a majetku v obci. Rekonštrukcia verejného osvetlenia je strategickou investíciou do bezpečnosti, efektívnosti a moderného vzhľadu obce. Zníži energetickú a finančnú záťaž, prispeje k ochrane životného prostredia a zároveň zvýši kvalitu života a pocit bezpečia všetkých obyvateľov aj návštevníkov obce.

Samospráva si zároveň uvedomuje význam znižovania energetickej spotreby a uhlíkovej stopy, a preto plánuje realizovať opatrenie - rekonštrukcie zamerané na zlepšenie tepelno-technických vlastností budov vo vlastníctve obce. Podľa Smernice o energetickej účinnosti (Energy Efficiency Directive - EED) novelizovanej v roku 2023 je na úrovni EÚ stanovená povinnosť znížiť konečnú spotrebu energie celkovo o 11,7 % do roku 2030, opatrenie prispejú k eliminácii prevádzkových nákladov a k zvýšeniu komfortu užívateľov verejných budov. Verejný sektor musí dosiahnuť ročné zníženie energetickej spotreby minimálne o 1,9 % ročne (konečná spotreba) oproti predchádzajúcemu roku. Smernica 2023/1791 stanovuje povinnosť členským štátom ročne zrekonštruovať aspoň 3 % podlahovej plochy verejných budov. Realizáciou týchto projektových zámerov prispeje samospráva k riešeniu problematiky adaptácie na klimatické zmeny a prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, zlepši sa kvalita života obyvateľov a zvýši sa atraktivita územia pre súčasných aj budúcich obyvateľov, podnikateľov a návštevníkov.

Kvalita života obyvateľov je ovplyvnená viacerými faktormi. Dostupnosť sociálnych a zdravotníckych služieb poskytovaných verejnými a súkromnými subjektmi je nepochybne jedným z najdôležitejších faktorov. V súvislosti s tým obec plánuje rekonštrukciu a prístavbu zdravotného strediska.

Výrazný rozvojový potenciál územia a snaha obce byť moderným regiónom si vyžaduje zvýšenie úrovne poskytovaných základných služieb prostredníctvom vytvárania, zlepšovania, či rozširovania miestnej infraštruktúry, v tomto prípade teda aj zvýšenie estetickej úrovne cintorína, jeho modernizáciu, vytvorenie dôstojného pietneho miesta, a to prostredníctvom realizácie projektového zámeru - Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne.

V rámci prevencie pred kriminalitou a vandalizmom a na ochranu verejného poriadku, bezpečnosti, zdravia, života a majetku, zastupiteľstvo obce plánuje investíciu do rozšírenia bezpečnostného kamerového systému.

1P1.1 Opatrenie

Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštruktúry, ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE

Projektové zámery

- 1P1.1.1 Výstavba cyklotrasy
- 1P1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
- 1P1.1.3 Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka
- 1P1.1.4 Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami
- 1P1.1.5 Výstavba a vybavenie zberného dvora
- 1P1.1.6 Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)
- 1P1.1.7 Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami
- 1P1.1.8 Rekonštrukcia ZŠ s MŠ
- 1P1.1.9 Rekonštrukcia a zateplenie strechy (náj. byty č. 394)
- 1P1.1.10 Rekonštrukcia kúrie
- 1P1.1.11 Rekonštrukcia kaštieľa
- 1P1.1.12 Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska

1P1.2 Opatrenie

Modernizácia a digitalizácia služieb.

Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry bývania, sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť

Projektové zámery

- 1P1.2.1 Výstavba obecných nájomných bytov
- 1P1.2.2 Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ
- 1P1.2.3 Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne
- 1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

- 1P1.2.5 Výstavba ľadovej plochy
- 1P1.2.6 Rozšírenie verejného osvetlenia
- 1P1.2.7 Rozšírenie kamerového systému
- 1P1.2.8 Revitalizácia námestia a širšieho centra obce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

5.2 Projektové zámery

Tabuľka 25. Prehľad projektových zámerov

P. č.	PRIORITA	Opatrenie	Názov projektového zámeru	Oblasť, na ktorú je PZ orientovaný	Stav pripravenosti projektového zámeru	Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (EUR)	Zdroj
1.	UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB	IP1.1 Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštruktúry, ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE.	IP1.1.1 Výstavba cyklotrasy	TI	PD	2026 – 2031	300 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
2.			IP1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	TI	PP	2026 – 2031	200 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
3.			IP1.1.3 Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka	TI	v štádiu úvah	2026 – 2031	750 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
4.			IP1.1.4 Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami	TI/EI	PD	2026 – 2031	290 000,00	EŠIF, EF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
5.			IP1.1.5 Výstavba a vybavenie zberného dvora	EI	PP	2026 – 2031	350 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
6.			IP1.1.6 Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)	EI	v štádiu úvah	2026 – 2031	25 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
7.			IP1.1.7 Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami	EI	SP	2026 – 2031	690 000,00	EŠIF, EF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
8.			IP1.1.8 Rekonštrukcia ZŠ s MŠ	ŠI	PD, SP	2026 – 2031	3 055 242,20	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje, EF MOF - podaná Žopr
9.			IP1.1.9 Rekonštrukcia a zateplenie strechy (náj. byty č. 394)	SI		2026 – 2031	120 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
10.			IP1.1.10 Rekonštrukcia kúrie	ICR	příprava PD	2026 – 2031	1 300 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
11.			IP1.1.11 Rekonštrukcia kaštieľa	ICR	v štádiu úvah	2026 – 2031	1 500 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
12.			IP1.1.12 Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska	SI	v štádiu úvah	2027 – 2031	390 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

P. č.	PRIORITA	Opatrenie	Názov projektového zámeru	Oblasť, na ktorú je PZ orientovaný	Stav pripravenosti projektového zámeru	Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (EUR)	Zdroj
13.	UDRŽATELNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB	1P1.2 <i>Modernizácia a digitalizácia služieb. Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry bývania, sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť.</i>	1P1.2.1 Výstavba obecných nájomných bytov	SI	v štádiu úvah	2027 – 2031	1 350 000,00	ŠFRB, EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
14.			1P1.2.2 Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ	ŠI	PP	2026 – 2031	70 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
15.			1P1.2.3 Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne	TI	príprava PD	2026 – 2030	60 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
16.			1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska	ŠPI	PD	2026 – 2027	210 000,00	EŠIF, F na podporu športu, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
17.			1P1.2.5 Výstavba ľadovej plochy	ŠPI	PP	2026 – 2031	150 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
18.			1P1.2.6 Rozšírenie verejného osvetlenia	B	v štádiu úvah	2026 – 2029	200 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
19.			1P1.2.7 Rozšírenie kamerového systému	B		2026 – 2029	15 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
20.			1P1.2.8 Revitalizácia námestia a širšieho centra obce	SI/ZI	príprava PD	2026 – 2031	250 000,00	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje

Zdroj: Vlastné spracovanie

TI – Technická infraštruktúra, EI – Environmentálna infraštruktúra, ŠI – Školská I, ŠP – Športová I, ICR – Infraštruktúra cestovného ruchu

PP - Predprojektová príprava, PD – Projektová dokumentácia, SP – Stavebné povolenie

5.3 Projektové zámery (stav pripravenosti)

Tabuľka 26. PZ z pohľadu pripravenosti

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB					
1P1.1.1: Výstavba cyklotrasy					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta/poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2026 – 2031			
Súčasný stav projektu		Spracovaná PD			
Stav pred realizáciou		Absencia úseku cyklotrasy			
Cieľ		Priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych			
Výstup		Cyklotrasa			
Výsledok		Vytvorenie priaznivého prostredia pre cestovný ruch a oddych			
Dopad		Atraktívne prostredie podporujúce zvýšenie kvality života obyvateľov			
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2026 – 2031			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2026 – 2031			
Realizácia projektu/kolaudácia		2027 – 2031			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	300 000,00	x	x	x	x
Spolu	300 000,00	x	x	x	x

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 27. PZ z pohľadu pripravenosti

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB					
1P1.1.4: Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta/poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2026 – 2031			
Súčasný stav projektu		Spracovaná PD			
Stav pred realizáciou		Absencia MK a dažďovej kanalizácie (DK) – IBV Nad školami			
Cieľ		Priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych			
Výstup		Kvalitné MK, vybudovaná DK			
Výsledok		Vytvorenie priaznivého prostredia pre život, podnikanie a CR			
Dopad		Atraktívne prostredie podporujúce zvýšenie kvality života obyvateľov			
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2026 – 2031			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2027 – 2031			
Realizácia projektu/kolaudácia		2027 – 2031			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	290 000,00	x	x	x	
Spolu	290 000,00	x	x	x	

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 28. PZ z pohľadu pripravenosti

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB					
1P1.1.7: Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta/poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2026 – 2031			
Súčasný stav projektu		Spracovaná PD			
Stav pred realizáciou		Absencia vodovodu a kanalizácie v IBV			
Cieľ		Priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych			
Výstup		Absencia verejného vodovodu a kanalizácie			
Výsledok		Zachovanie kvalitných ekosystémov			
Dopad		Atraktívne prostredie podporujúce zvýšenie kvality života obyvateľov			
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2027 – 2031			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2027 – 2031			
Realizácia projektu/kolaudácia		2027 – 2031			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	690 000,00	x	x	x	
Spolu	690 000,00	x	x	x	

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 29. PZ z pohľadu pripravenosti

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB					
1P1.1.8: Rekonštrukcia ZŠ a MŠ					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta/poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2026 – 2031			
Súčasný stav projektu		Spracovaná PD			
Stav pred realizáciou		Budova vo vlastníctve obce v zlom technickom stave			
Cieľ		Priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych			
Výstup		Moderná a environmentálne prijateľná verejná budova			
Výsledok		Zachovanie kvalitných ekosystémov			
Dopad		Atraktívne prostredie podporujúce zvýšenie kvality života obyvateľov			
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2027 – 2031			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2027 – 2031			
Realizácia projektu/kolaudácia		2027 – 2031			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	3 055 242,20	x	x	x	
Spolu	3 055 242,20	x	x	x	

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

Tabuľka 30. PZ z pohľadu pripravenosti

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB					
1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska					
Základné údaje					
Garant:		Obec			
Kontaktná osoba		Starosta/poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2026 – 2027			
Súčasný stav projektu		Spracovaná PD			
Stav pred realizáciou		Ihrisko v zlom technickom stave			
Cieľ		Priaznivé prostredie pre život, podnikanie, cestovný ruch a oddych			
Výstup		Multifunkčné ihrisko			
Výsledok		Priaznivé prostredie pre život a oddych			
Dopad		Atraktívne prostredie podporujúce zvýšenie kvality života obyvateľov			
Realizácia projektu					
Fáza/míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2026			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2026 – 2027			
Verejné obstarávanie a podpis zmluvy		2026 – 2027			
Realizácia projektu/kolaudácia		2026 – 2027			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza	-				
Verejné obstarávanie	-				
Realizácia	210 000,00	x	x	x	
Spolu	210 000,00	x	x	x	

5.4 Merateľné ukazovatele

V rámci stanovených priorít boli pre monitorovanie napĺňania cieľa politiky a opatrení zvolené ukazovatele výstupu a výsledku. Výstupy nevedú ku kvalitatívnemu posudzovaniu. Indikátory výstupov sú merané vo fyzikálnych jednotkách ako je počet, kus, m, m².

Pre monitorovanie napĺňania cieľa politiky a opatrení v rámci stanovených priorít boli zvolené aj ukazovatele výsledku. Indikátory výsledku sú základným prostriedkom pre monitorovanie pokroku implementácie a hodnotenie dosiahnutia cieľa politiky.

Tabuľka 31. Merateľné ukazovatele

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2026	Rok 2031
Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštrukt., ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE.				
Výstavba cyklotrasy				
výstup	Dĺžka vybudovanej cyklotrasy	m/km	0	2 192
Rekonštrukcia miestnych komunikácií				
výstup	Dĺžka rekonštruovaných alebo modernizovaných ciest – mimo TEN-T	m/km	0	5 720
Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	75
Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	50
Výstavba a vybavenie zberného dvora				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	1700
Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)				
výsledok	Vyrobená elektrická energie zo slnka	kWh	0	50 000
Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	50
Rekonštrukcia ZŠ s MŠ				
výstup	Celková podlahová plocha novej alebo rekonštruovanej verejnej budovy	m²	0	6 311,50
Rekonštrukcia a zateplenie strechy (náj. byty č. 394)				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	20
Rekonštrukcia kúrie				
výstup	Celková podlahová plocha novej alebo rekonštruovanej verejnej budovy	m²	0	509
Rekonštrukcia kaštieľa				
výstup	Celková podlahová plocha novej alebo rekonštruovanej verejnej budovy	m²	0	630
Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska				
výstup	Celková podlahová plocha novej alebo rekonštruovanej verejnej budovy (prístavby)	m²	188	300

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

<i>Modernizácia a digitalizácia služieb. Rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry bývania, sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť.</i>				
Výstavba obecných nájomných bytov				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	72
Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ				
výsledok	Klienti využívajúci výhody		0	360
Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	1684
Výstavba/obnova multifunkčného ihriska				
výstup	Vytvorený alebo obnovený otvorený priestor	m ²	0	850
Výstavba ľadovej plochy				
výstup	Vytvorený alebo obnovený otvorený priestor	m ²	0	1400
Rozšírenie verejného osvetlenia				
výstup	Nové svetelné body	počet	0	80
Rozšírenie kamerového systému				
výsledok	Obyvatelia využívajúci výhody	EO	0	1684
Revitalizácia námestia a širšieho centra obce				
výstup	Zelená infraštruktúra podporovaná na iné účely ako adaptácia na zmenu klímy	m ²	0	300

6 REALIZAČNÁ ČASŤ

6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie procesu

Obec bude v procese realizácie dokumentu postupovať v zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov. Partnermi v tomto procese môžu byť všetci dotknutí obyvatelia, zamestnávateľia, ako aj podnikateľské subjekty, tí ktorí prejavia záujem prispieť k rozvoju miestnej ekonomiky, a sú relevantnými hráčmi na poli regionálneho rozvoja.

6.2 Komunikačná stratégia a koordinácia

Počas vypracovávania strategického dokumentu zabezpečoval koordináciu prípravy a vypracovania dokumentu starosta obce v spolupráci s externou spoločnosťou. Príprava jednotlivých odborných častí dokumentu bola zabezpečená expertmi v oblasti projektového manažmentu a z odborných zdrojov.

1. Koordinácia procesu prípravy a spracovania.
2. Pracovné stretnutia.
3. Elektronická komunikácia.
4. Poskytnutie informácie o príprave dokumentu na webovej stránke obce a dotknutých subjektov.
5. Zaslanie pripomienok ku pripravovanému dokumentu v súlade so zákonom 24/2006 Z.z. a ich zohľadnenie v procese implementácie dokumentu.
6. Poskytovanie informácií v procese implementácie projektových zámerov v závislosti od požiadaviek a vo vzťahu k dotknutým cieľovým skupinám v súkromnom a verejnom sektore.

6.3 Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom monitorovacích a hodnotiacich aktivít bude sledovať napĺňanie definovaného cieľa prostredníctvom ukazovateľov a sledovať prínos cielene umiestnených investícií k rozvoju miestnej ekonomiky a rastu jej konkurencieschopnosti. Sledované monitorovacie ukazovatele sa porovnávajú v každej správe - počiatočný a konečný stav. Všetky ukazovatele sú východiskom pri priebežnom posudzovaní vplyvov stratégie na rozvoj územia. Monitorovacie ukazovatele budú sledované na základe údajov z priebežne realizovaných alebo ukončených projektov. Ich zber bude zabezpečovať osoba poverená zastupiteľstvom obce v súlade s uznesením obecného zastupiteľstva.

Cieľom merateľných ukazovateľov je sledovať, ako prostredníctvom udržateľného a efektívneho využívania endogénnych zdrojov s ohľadom na ich ochranu dochádza k rozvoju

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

miestnej ekonomiky, rastu jej konkurencieschopnosti, a tým ku zvyšovaniu spokojnosti a kvality života obyvateľov v obci.

Sú členené na:

- a) ukazovatele výstupov - kvantitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu prostredníctvom investícií
- b) ukazovatele výsledkov - kvalitatívne hodnotia nastávajúcu zmenu prostredníctvom investícií

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

6.4 Akčný plán na obdobie 2025 – 2031

Tabuľka 32. Akčný plán na obdobie 2025 – 2031

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB						
Aktivita	Termín rok/obdobie	Zdroj financovania				Realizácia PZ závisí od získania finančných prostriedkov
		EÚ	SR	Obec	Iné	
Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštruktúry, ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE						
1P1.1.1 Výstavba cyklotrasy	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.3 Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.4 Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.5 Výstavba a vybavenie zberného dvora	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.6 Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.7 Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.8 Rekonštrukcia ZŠ s MŠ	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.9 Rekonštrukcia a zateplenie strechy (nájomné byty č. 394)	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.10 Rekonštrukcia kúrie	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.11 Rekonštrukcia kaštieľa	2026 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov
1P1.1.12 Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska	2027 – 2031	X	X	X	X	získania finančných prostriedkov, prípadne od vlastných zdrojov

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB						
Aktivita	Termín rok/obdobie	Zdroj financovania				Realizácia PZ závisí od
		EÚ	SR	O be c	Iné	
Modernizácia služieb, digitalizácia, rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť						
1P1.2.1 Výstavba obecných nájomných bytov	2027 – 2031	X	X	X	X	ŠFRB, EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.2 Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ	2026 – 2031	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.3 Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne	2026 – 2030	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska	2026 – 2027	X	X	X	X	EŠIF, F na podporu športu, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.5 Výstavba ľadovej plochy	2026 – 2031	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.6 Rozšírenie verejného osvetlenia	2026 – 2029	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.7 Rozšírenie kamerového systému	2026 – 2029	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje
1P1.2.8 Revitalizácia námestia a širšieho centra obce	2026 – 2031	X	X	X	X	EŠIF, iné FM, dotačné zdroje, vlastné zdroje

7 FINANČNÁ ČASŤ

V zmysle zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov „základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidiel rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovňovania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon. Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu, ale aj z ďalších zdrojov. Môže na plnenie svojich úloh použiť nenávratné finančné prostriedky, návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Pri umiestňovaní investícií bude obec postupovať v súlade so zákonom. (Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov)

Samospráva sa v programovom období 2021-2027 bude uchádzať o nenávratné finančné príspevky z EŠIF, štátneho rozpočtu. Obec sa bude uchádzať aj o štátne dotácie, o zdroje z rôznych dostupných finančných mechanizmov, aj v rámci cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce.

Zdroje financovania budú do príslušných častí finančného plánu dopĺňané priebežne počas monitorovacích období.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

7.1 Finančný plán

Tabuľka 33. Finančný plán

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB								
Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu EUR	Zdroje financovania				
				EÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Modernizácia, rekonštrukcia a výstavba technickej a environmentálnej infraštruktúry, ako aj infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou na zmenu klímy, zelenou infraštruktúrou a ekosystémovými službami. Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, OZE.	IP1.1.1 Výstavba cyklotrasy	2026 – 2031	300 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2026 – 2031	200 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.3 Výstavba inžinierskych sietí - IBV Rovienky, Hájnica, Lúčka	2026 – 2031	750 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.4 Výstavba MK a dažďovej kanalizácie - IBV Nad školami	2026 – 2031	290 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.5 Výstavba a vybavenie zberného dvora	2026 – 2031	350 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.6 Využitie OZE pre športový areál (fotovoltaické panely)	2026 – 2031	25 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.7 Výstavba vodovodu a kanalizácie - IBV Nad školami	2026 – 2031	690 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.8 Rekonštrukcia ZŠ s MŠ	2026 – 2031	3 055 242,20	X	X	X	x	x
	IP1.1.9 Rekonštrukcia a zateplenie strechy (nájomné byty č. 394)	2026 – 2031	120 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.10 Rekonštrukcia kúrie	2026 – 2031	1 300 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.11 Rekonštrukcia kaštieľa	2026 – 2031	1 500 000,00	X	X	X	x	x
	IP1.1.12 Rekonštrukcia a prístavba zdravotného strediska	2027 – 2031	390 000,00	X	X	X	x	x
			8 970 242,20					

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

UDRŽATEĽNÉ HOSPODÁRENIE A ATRAKTÍVNA PONUKA SLUŽIEB								
Opatrenie	Aktivita	Termín realizácie projektu	Náklady spolu EUR	Zdroje financovania				
				EÚ	Štátny rozpočet	Rozpočet obce	Úverové zdroje	Iné
Modernizácia služieb, digitalizácia, rekonštrukcia a výstavba infraštruktúry sociálnej, zdravotníckej, kultúry a cestovného ruchu. Zdravý životný štýl a aktívne trávenie voľného času. Bezpečnosť	1P1.2.1 Výstavba obecných nájomných bytov	2027 – 2031	1 350 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.2 Rekonštrukcia a vybavenie kuchyne ZŠ	2026 – 2031	70 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.3 Vybudovanie spevnených plôch a oplotenia na cintoríne	2026 – 2030	60 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.4 Výstavba/obnova multifunkčného ihriska	2026 – 2027	210 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.5 Výstavba ľadovej plochy	2026 – 2031	150 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.6 Rozšírenie verejného osvetlenia	2026 – 2029	200 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.7 Rozšírenie kamerového systému	2026 – 2029	15 000,00	X	X	X	X	X
	1P1.2.8 Revitalizácia námestia a širšieho centra obce	2026 – 2031	250 000,00	X	X	X	X	X
			2 305 000,00					
Spolu			11 275 242,20					

8 ZÁVER

Strednodobý plánovací dokument program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce predstavuje politiku a cieľ obce definované na obdobie 2025 – 2031.

Cieľ a priority boli stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja, a zabezpečiť tak rozvoj miestnej ekonomiky a rast konkurencieschopnosti.

V procese implementácie dôjde k realizácii projektových zámerov, prioritne podporujúcich využívanie endogénnych zdrojov, zameraných na dosiahnutie zdravého sociálno-ekonomického prostredia, zvýšenie kvality života obyvateľov, zvýšenie atraktivity obce pre jej obyvateľov, podnikateľov, potenciálnych investorov a návštevníkov.

Implementácia PHRSR bude priebežne monitorovaná a hodnotená na základe výstupov a výsledkov realizovaných intervencií.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce implementáciou jednotlivých projektových zámerov prispeje k plneniu cieľov národných a nadnárodných politík.

9 POUŽITÉ ZDROJE

1. Adaptačná stratégia na zmenu klímy Prešovského samosprávneho kraja
2. Agenda inteligentného rozvoja miest a regiónov a Akčný plán na roky 2023 – 2026
3. Bytová politika SR do roku 2030
4. Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (GNÚSES)
5. Integrovaná územná stratégia PSK
6. Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
7. Integrovaný regionálny operačný program
8. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011, Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
9. Koncepcia športu 2022 – 2026, 2021
10. Koncepcia územného rozvoja Slovenska
11. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, 2020
12. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030
13. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
14. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
15. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
16. Návrh aktualizácie Integrovaného národného energetického a klimatického
17. Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, 2020
18. Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR do roku 2030 s výhľadom do roku 2050
19. Plán obnovy a odolnosti SR
20. Plán udržateľnej mobility PSK
21. Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027, 2019
22. Aktualizácia Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie Prešovského kraja
23. Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie SR na roky 2021 – 2027
24. Politika súdržnosti EÚ pre obdobie 2014 – 2020
25. Program Slovensko
26. Program rozvoja vidieka PSK
27. Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025
28. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2021–2030, Integrovaná územná stratégia PSK (2021 – 2027)
29. Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Sabinov (RÚSES)
30. Stratégia Európa 2020
31. Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
32. Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
33. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
34. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014 ZELENÁ SPRÁVA
35. Štatistický úrad SR
36. Štátny vzdelávací program ISCED 0, predprimárne vzdelávanie
37. Územný plán PSK

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Brezovica
na obdobie 2025 – 2031**

38. Zákon č. 311/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
39. Zákon č. 345/2023 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
40. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších a predpisov
41. Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030
42. Zoznam národných kultúrnych pamiatok s prioritou ochrany a obnovy k 1. januáru 2021
43. Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vydanie. MŽP SR, SAŽP, 2002 (**Geomorfologické jednotky** - Mazúr, E., Lukniš M., **Pôdy** - Rudolf Šály, Bohumil Šurina, **Klimatické oblasti** Milan Lapin, Pavel Faško, Marián Melo, Pavel Šťastný, Ján Tomlain)
44. <https://www.brezovicanadatorysou.sk/>
45. <https://crz.gov.sk/>
46. <https://www.europa.eu/sk/policies>
47. <https://www.forestportal.sk/les-pre-verejnost/informacie-o-lesoch/klimaticke-zmeny-2/>
48. <https://psk.sk/>

10 PRÍLOHY:

10.1 Príloha č.1: Prehľad realizovaných a zrealizovaných PZ

Príloha č.1:

Prehľad realizovaných a zrealizovaných prioritných projektov/investícií

Rok 2025:

Zvýšenie bezpečnosti v centre obce Brezovica, vlastné zdroje, 82 387,86 €

Brezovickí jurmak, dotácia PSK 2025, Program 2.3 Kultúra, 3 000,00 €

Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia DHZO ..., dotácia 3 000,00 €, DPO SR

Úprava hracej plochy futbalového ihriska, dotácia 10 000,00 €, MF SR

Realizácia zavlažovacieho systému futbalového ihriska, 10 000 €, Východoslovenský futbalový zväz

Rok 2024

Poskytovanie finančného príspevku poskytovateľovi sociálnej služby – opatrovateľskej služby (SVHZ), 44 534,88 €, P SK, UPSVaR

Čítaj a oddychuj, dotácia 1 000,00 €, FPU

Brezovickí jurmak, dotácia PSK 2024, Program 2.3 Kultúra, 2 000,00 €

Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia DHZO ..., dotácia 3 000,00 €, DPO SR

Rok 2023

Skvalitnenie vzdelávania v ZŠ s MŠ Brezovica, NFP 151 111,75 €, IROP

Kultúrne podujatie Brezovický jurmak, dotácia PSK 2024, Program 2.3 Kultúra, 5 000,00 €

Akvizícia knižničného fondu, dotácia FPU, 1 400,00 €

Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia DHZO ..., dotácia 3 000,00 €, DPO SR

Rok 2022

Kultúrny program podujatia Brezovický jurmak, dotácia PSK 2024, Program 2.3 Kultúra, 5 000,00 €

Neboj sa čítať, dotácia FPU, 1 200,00 €

Zabezpečenie materiálno-technického vybavenia DHZO ..., dotácia 3 000,00 €, DPO SR

Rok 2022

Skvalitnenie vzdelávania v ZŠ s MŠ Brezovica, NFP 158 256,17 €, IROP